

**METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM BRATISLAVA
ALOKOVANÉ PRACOVISKO PREŠOV**

ROMA EDUCATION FUND - RÓMSKY VZDELÁVACÍ FOND

EVA VINCEJOVÁ

AKO VO VOĽNOM ČASE?

1. ČASŤ

(NÁMETY PRE PEDAGÓGOV

NA AKTIVIZÁCIU DETÍ VO VOĽNOM ČASE)

2008

**METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM BRATISLAVA
ALOKOVANÉ PRACOVISKO PREŠOV**

**EVA VINCEJOVÁ
TATJANA VOLKOVÁ**

Ako vo voľnom čase ?

1. časť

**(Námety pre pedagógov na aktivizáciu detí vo voľnom čase
a v detskej táborovej rekreácii)**

2008

Obsah

Obsah	3
Úvod.....	4
1 Pedagogika voľného času	5
1.2 Pedagóg voľného času	7
2 Výchovný program a plánovanie činností vo voľnom čase	11
2.1 Výchovné štandardy, výchovné plány, výchovné osnovy	12
2.2 Ciele voľného času	13
2.3 Metódy výchovy vo voľnom čase	16
2.4 Formy výchovy vo voľnom čase	19
2.5 Prostriedky výchovy vo voľnom čase	21
2.5.1 Hra ako prostriedok výchovy.....	22
3 Námety na aktivity v organizovanom voľnom čase.....	25
3.1 Príprava na vyučovanie u detí mladšieho školského veku	25
3.1.1 Čítanie, písanie, jazyková a literárna výchova	25
3.1.2 Matematika.....	39
3.1.3 Prvouka a prírodoveda.....	43
3.2 Námety k sviatkom jari pre deti mladšieho školského veku	53
3.2.1 Výzdoby veľkonočných kraslíc	55
3.2.2 Veľkonočná výzdoba k sviatkom jari	60
3.3 Námety prác k sviatkom Vianoc pre deti mladšieho školského veku	63
Záver	70
Literatúra.....	71

Úvod

„Za sto rokov nebude záležať na tom, aké som mal bankové konto, v akom som žil dome, alebo aké som riadil auto. Pokiaľ som však bol dôležitý pre život nejakého dieťaťa, môže to zmeniť celý svet.“(neznámy autor)

Každý kto pracuje s deťmi, túži vidieť ich radosť pri riešení hravých úloh. Úspech je obrovská odmena, ktorú môžeme dosiahnuť, ak budeme s deťmi rozprávať, vnímať ich a počúvať čo nám chcú povedať nielen slovami, ale aj neverbálnymi prejavmi. Na našich školách sa vzdeláva pomerne značná skupina detskej populácie, ktorá vo svojom rodinnom prostredí nemá vytvorené tie najlepšie podmienky pre svoj vývin, čiže skupina detí pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorá môže byť dopredu odsúdená na neúspech, pokiaľ jej pedagóg neposkytne zvýšenú starostlivosť. Týmto deťom máme tendenciu prisudzovať status slaboprosievajúcich, či menej úspešných žiakov. Táto publikácia je určená pedagógom, ktorí sa venujú žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia v školách a školských zariadeniach. Snažili sme sa spracovať alternatívne postupy organizácie trávenia voľného času, ktoré sú overené v praxi. Sú to rôzne známe aj neznáme zábavné, didaktické hry a aktivity zozbierané pedagógmi voľného času. Niektoré z nich poznáte z čias, keď sme my dospelí sami chodili do školy. Aktivity sa dajú použiť pri práci s deťmi vo veku od 6 – 12 rokov aj na spestrenie vyučovania na I. stupni základnej školy. Jednotlivé činnosti majú sledovať nielen osnovy jednotlivých predmetov, na ktoré sa hrovou a nenásilnou formou žiaci pripravujú a upevňujú svoje vedomosti, ale aj alternatívy trávenia voľného času na rozdiel od súčasnej praxe.

Autorka

1 Pedagogika voľného času

Oceňovanie a zdôrazňovanie individuality sa stáva základom chápania voľného času. Jedinečnosť osobnosti každého človeka má pre spoločnosť vysokú hodnotu. Objasňovaním pojmu voľný čas sa zaoberá mnoho odborných publikácií. **Voľný čas** sa vo všeobecnosti chápe ako priestor, v ktorom je jedinec oslobodený od pravidiel, príkazov a všeobecne záväzných spôsobov správania sa, priestor uplatnenia osobitosti každého jedinca, svet nenútejnej aktivity. Táto spontánnosť, sloboda prejavu zažitá vo voľnom čase, sa potom prenáša aj do pracovnej činnosti a často sa stáva zdrojom zmien. Miera aktivity vo voľnom čase hovorí o hodnotách, ktoré človek uprednostňuje.

Motivácie činností voľného času môžeme rozčleniť na fyzické, psychické, vzťahové, kultúrne a prestížne. Poznanie pohnútok voľnočasových činností má praktický účel: uľahčuje kvalitné projektovanie programov a pomáha pochopiť a vhodne reagovať na správanie účastníkov programu v neočakávaných situáciách. **Potreba** je základným druhom motívu (Križanová 2005). Podrobný prehľad hlavných potrieb predložil nemecký vedec, odborník v problematike pedagogiky voľného času a animácie, Horst W. Opachowski (1981) :

1. Potreby individuálne – súkromnej sféry života jednotlivca:

- rekreácia
- kompenzácia
- edukácia
- kontemplácia (potreba pokoja, pohody)

2. Potreby sociálnych vzťahov:

- komunikácia
- integrácia

- participácia
- enkulturácia (potreba tvorivého rozvoja, aktívnej účasti na kultúrnom živote)

Obe skupiny však predstavujú ucelený súbor, v ktorom jednotlivé potreby fungujú, podobne ako jednotlivec v spoločnosti a spoločnosť „v jednotlivcovi“ vo vzájomnom prepojení a ovplyvňovaní sa.

Pedagogické ovplyvňovanie voľného času, zvlášť výchova detí a mládeže v dobe mimo vyučovania, je významnou oblasťou výchovného pôsobenia. Vhodné pedagogické ovplyvňovanie voľného času detí a mládeže je jednou z účinných foriem prevencie takých závažných problémov, ako je agresivita, drogová závislosť či problémy v oblasti sexu. Podľa Pávkovej (1999, s.42) **pedagogika voľného času** je veda, ktorá sa zaoberá teoretickými a praktickými aspektami výchovy vo voľnom čase.

„**Predmetom pedagogiky voľného času** je cieľavedomá výchovno-vzdelávacia činnosť s deťmi a mládežou, zameraná na účelné využívanie ich voľného času, a to na regeneráciu psychických a fyzických síl v aktívnom oddychu, rekreácii a zábave, zameranej na formovanie a rozvoj osobnosti prostredníctvom dobrovoľnej účasti na organizovanej a výchovne usmernenej činnosti v duchu humanistických a kultúrnych hodnôt ľudstva.“ (Kratochvílová, 2002).

Za **hlavné zásady pedagogického pôsobenia vo voľnom čase** sa (podľa formulácií H. W. Opachowskeho,) v odbornej literatúre považuje:

- orientácia na sociálny **kontakt** , spoločné prežívanie voľného času s rodinou, priateľmi,
- dôraz na priestor pre aktivitu a **tvorivosť** každého subjektu, prekonávanie pasívneho konzumu,

- umožňovať **uvolnenie**, odreagovanie, znovu nachádzanie zmyslu,
- podporovať **samostatnosť**, autonómnosť činností, ich uvedomelý výber a pohľad na voľný čas ako prostriedok rozvoja osobnosti, upevňovania zdravia, ako výzvu a úlohu osobnostného rastu,
- uľahčovať **spontánnosť** v správaní sa, uvoľnenosť a otvorenosť pre nové podnety
- výberom činností podporovať **zábavu**, v aktivitách voľného času zvýraznenie prvku radosti a pôžitku z činností. Významnou metódou je **animácia**. (In: Križanová, 2005)

1.2 Pedagóg voľného času

Pedagóg , vychovávateľ, je rozhodujúcim činiteľom vo výchovnom procese, čo výstižne vyjadril K.D. Ušinskij (1962, s.62): „...nijaký organizačný poriadok a osnovy, nijaký umelý mechanizmus, aj keby bol čo najlepšie vymyslený, nemôže nahradiť osobnosť vo výchove... Bez osobného bezprostredného vplyvu vychovávateľa na zverenca nie je možná naozajstná výchova, ktorá by prenikla do charakteru. Len osobnosť môže pôsobiť na rozvoj a určenie osobnosti, len charakter môže utvárať charakter." Podľa Pávkovej (1999, s.76) funkcia vychovávateľa spočíva predovšetkým v tom, že je radcom, inštruktorom a inšpirátorom činností, ktoré nenásilne využíva k navodeniu procesu učenia. Vychovávateľ má byť deťom priateľom, ktorý s nimi prežíva ich radosti aj neúspechy, dokáže ich povzbudiť i kritizovať.

Osobnosť pedagóga voľného času

- 1) Pedagogická autorita: je to autorita k objektom (pedagóg - žiak).
- 2) Spoločenská autorita: pedagóg verzus okolie(kolektív, rodiny detí).

Psychické vlastnosti pedagóga voľného času.

- 1) temperamentové: zdatnosť, stabilita, tolerancia, spôsobilosť,
- 2) emocionálne: láska a úcta, zanietenie pre povolanie,
- 3) voľné: asertivita, sebadôvera, túžba po sebazvedelávaní,
- 4) intelektuálne: mentálna potencia, všetky typy schopností: intuitivnosť, komunikatívnosť...
- 5) charakterové: empatické, sociálne vlastnosti.

Pedagóg vo voľnom čase nesmie zabúdať na rozvoj tvorivosti u detí. Výstižne uviedli štýl práce **pedagóga podporujúceho tvorivosť žiakov** M. Zelina a M. Zelinová (1990, s. 58-59) :

- *Učí ako sa učiť.*
- *Pomáha žiakom byť samostatnými, aktívnymi, učí ich hľadať a využívať informácie .*
- *Podporuje aktivitu žiaka, jeho zodpovednosť, skúma jeho motiváciu .*
- *Očakáva, že žiak sa naučí experimentovať, objavovať, klásť otázky, riešiť problémy .*
- *Sústredzuje sa na tvorivý proces riešenia životných problémov s mnohými riešeniami.*
- *Pedagóg vystupuje ako poradca a organizátor.*
- *Preferuje učivo založené na potrebách a záujmoch žiakov .*
- *Vyžaduje od žiakov, aby hodnotili svoj pokrok v činnosti, učení.*
- *Sústredzuje sa na pomoc žiakom na spoluprácu pri riešení, hľadaní, objavovaní.*
- *Preferuje otvorenú komunikáciu.*
- *Podporuje myslenie, nápady, kritiku, aby žiaci sami robili rozhodnutia.*
- *Podporuje neformálne vzťahy, spontánnosť.*

- *Vytvára atmosféru dôvery, otvorenosti, sústredenia sa na prácu.*

Pri riadení rozvoja tvorivosti treba vychádzať z toho, že **tvorivosť sa v žiadnej činnosti nemôže rozvíjať pod nátlakom, na príkaz**. Tvorivá činnosť si vyžaduje **dobrý prístup k informáciám a materiálnu základňu**. Školy by mali mať dobre vybavené knižnice, vrátane odborných časopisov (aj zahraničných), rozmnožovacie a kopírovacie stroje, výpočtovú techniku, videotechniku atď. Odporúčania pre vytvorenie tvorivej atmosféry pri výchove (Turek, 1997):

- *Hodnoťte tvorivé myslenie.*
- *Zabezpečte, aby žiaci boli citlivejší (vnímavejší) k podnetom prostredia.*
- *Nevnucujte žiakom vzory správania sa. Sloboda, minimum nariaďovania.*
- *Podporujte manipuláciu (experimentovanie) vašich žiakov s predmetmi a myšlienkami.*

Vytvárajte v triede tvorivú atmosféru. Je potrebné dosiahnuť, aby sa žiaci cítili v triede uvoľnene, bezpečne, nemali strach, úzkosť, mohli bez obáv z dôsledkov (výsmech a pod.) vyjadriť svoje myšlienky, používať rôzne pracovné metódy, učebné pomôcky atď. Podporujte zvedavosť, záujem žiakov. Je to možné napríklad tak, že pedagóg kladie pred žiakov prekvapivé, nezvyklé, protirečivé, ba i neriešiteľné problémy. Podmienkou rozvoja tvorivosti žiakov sú tvoriví pedagógovia.

Pávková (1999) uvádza nové prístupy v pedagogike voľného času

- 1) **Dôraz na vzťahy medzi pedagógom a žiakmi:** vzťahy sú nedirektívne a rovnocenné.
- 2) **Aktivity vznikajú ako spontánne iniciatívy:** deti navrhujú obsah a cieľ aktivity.

- 3) Zameranie na **špecifické cieľové skupiny**: zameriavajú sa na učiacich sa, ktorí potrebujú špeciálnu pedagogickú starostlivosť.
- 4) Spojenie sa do **strategických spojenectiev**: aktivity sa sústreďujú len na niektoré funkcie, preto sa musia navzájom doplňovať.
- 5) **Medzigeneračnosť aktivít**: zúčastňujú sa rôzne vekové skupiny.
- 6) Práca **dobrovoľníkov**.
- 7) **Odborná zraniteľnosť**.
- 8) Reakcie na procesy zmeny (adaptabilita pedagógov a žiakov).

2 Výchovní program a plánovanie činností vo voľnom čase

Pedagógovia, ktorí pracujú s väčšími skupinami detí, si svoju činnosť starostlivo plánujú a pripravujú. Zoznamujú žiakov s hodnotami, povzbudzujú ich k činnosti, snažia sa rozvíjať ich zručnosti a schopnosti, pripravujú ich na vyučovanie, ale aj na ďalšiu tvorivú činnosť, k čomu je potrebná náležitá príprava.

Výchovní program definuje ZÁKON 245/2008 Z.z. z 22. mája 2008 v § 8 ako základný dokument školského zariadenia, podľa ktorého sa uskutočňuje výchovno-vzdelávacia činnosť v školských zariadeniach uvedených v § 113 a 120. Výchovní program vydáva a zverejňuje riaditeľ školy alebo riaditeľ školského zariadenia po prerokovaní v pedagogickej rade školy alebo v pedagogickej rade školského zariadenia, rade školského zariadenia. Na vyžiadanie schvaľuje výchovný program zriaďovateľ.

Výchovní program musí byť vypracovaný v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa tohto zákona. Výchovní program obsahuje:

- a) názov programu
- b) vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy
- c) formy výchovy a vzdelávania
- d) tematické oblasti výchovy
- e) výchovný plán
- f) výchovný jazyk
- g) personálne zabezpečenie
- h) materiálno-technické priestorové podmienky
- i) podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove
- j) vnútorný systém kontroly a hodnotenia detí a žiakov
- k) vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školského zariadenia

l) požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov

Súlad výchovného programu s cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania ustanovenými týmto zákonom kontroluje Štátna školská inšpekcia. Ak ide o novozriadené školské zariadenie, odborné vypracovanie výchovného programu školského zariadenia zabezpečí zriaďovateľ školského zariadenia a prikladá ho k žiadosti o zaradenie školského zariadenia do siete škôl a školských zariadení podľa osobitného predpisu. Výchovný program vydáva a zverejní riaditeľ školského zariadenia na verejne prístupnom mieste. Ak je školské zariadenie súčasťou školy, výchovný program vypracuje, vydáva a zverejní riaditeľ školy.

2.1 Výchovné štandardy, výchovné plány, výchovné osnovy

ZÁKON 245/2008 Z.z. z 22. mája 2008 v § 10 uvádza, že **výchovné štandardy obsahujú súbor požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a schopností**, ktoré majú deti získať, aby mohli nadväzovať na vedomosti, zručnosti a schopnosti získané vo výchovno-vzdelávacej činnosti v škole.

Výchovné štandardy pre deti sa členia na:

- a) výkonové štandardy, ktoré určujú kritériá úrovne zvládnutia obsahových štandardov,
- b) obsahové štandardy, ktoré určujú, akú vedomosť, zručnosť a schopnosť majú deti ovládať a prakticky používať.

Výchovné plány podľa uvedeného ZÁKONA 245/2008 Z.z obsahujú zoznam oblastí výchovy s vymedzením najmenšieho počtu vyučovacích hodín v rámci celého výchovného programu alebo ich ucelených častí. Výchovné plány sú súčasťou výchovných programov a určujú celkovú skladbu výchovných oddelení a výchovných skupín pre príslušný ročník výchovného programu.

Plány, ale musia vychádzať zo vzťahu k miestnym podmienkam, z dynamiky skupiny, z demografického zloženia, individuálnych zvláštností detí a z ich prirodzeného talentu. Dôležité sú nosné rámce plánovania, kde jednotlivé úlohy môžeme meniť podľa momentálnej situácie. Keď ako vychovávateľ vidím, že deti sú unavené dopoludňajším vyučovaním, nechám ich prebehnúť sa na čerstvom vzduchu. To im často prospeje viac ako akákoľvek beseda, či iná tvorivá činnosť. Všetky deti nie sú vynikajúce v matematike alebo iných vedách, ale vedia krásne spievať, maľovať a pod., preto je našou povinnosťou im poskytnúť pocit úspechu v oblasti v ktorej vynikajú. **Časové plánovanie** je veľmi dôležité. Pre jednotlivé činnosti čas nesmie byť zbytočne dlhý. Prihliadame k individuálnym zvláštnostiam detí a ich pracovnému tempu.

ZÁKON 245/2008 Z.z ďalej vymedzuje **výchovné osnovy**, ktoré sú súčasťou výchovných programov. Vymedzujú výchovnovzdelávacie ciele, obsah a rozsah oblastí výchovy podľa výchovného plánu. Jednotlivé školské zariadenia vypracujú výchovné osnovy najmenej v rozsahu ustanovenom výchovným štandardom. Rozsah úprav výchovných plánov a vypracovanie výchovných osnov musí byť v súlade s príslušným výchovným štandardom.

Zásady efektívneho voľného času:

- pravdivosť podania,
- znalosť reality spoločenského života,
- previazanosť a aplikovateľnosť cieľov,
- utváranie vlastného obrazu sveta.

2.2 Ciele voľného času

Stanovenie cieľa je ďalším dôležitým prvkom v plánovaní práce vychovávateľa. Čím sú deti mladšie, tým si pre prácu s nimi kladieme

jednoduchší, zrozumiteľnejší a bližší cieľ, ktorý musí byť dosiahnuteľný, no aj primerane náročný. Dominantným cieľom je ovplyvňovanie v 3 základných pedagogických dimenziách: **kognitívnej, afektívnej a postojovej**, ktoré tvoríme smerom k výkonu dieťaťa v aktívnom slovese. **Taxonómia cieľov D.B.KRATWOHLA A Kol. v afektívnej oblasti** je zameraná na výchovné ciele. Rozlišuje päť formálnych kategórií, ktoré sa členia do subkategórií (Kratwohl-Bloom-Masia, 1964).

1. **Prijímanie (vnímavosť)**: citlivosť, pozornosť jednotlivca k určitým podnetom.
 - a) Uvedomenie: žiak si uvedomuje, všima objekt, jav, stav a pod.
 - b) Ochota prijímať: žiak sa nevyhýba javu, objektu.
 - c) Usmernená výberová pozornosť: napríklad pri predstavovaní pozorne počúva a pamätá si mená predstavovaných osôb.
2. **Reagovanie**: zainteresovanosť, aj hľadanie určitých podnetov, tzv. aktívna pozornosť: Žiak si nielen všima a pasívne prijíma podnety, ale aj reaguje, niečo robí s objektom, javom.
 - a) Súhlas k reagovaniu: žiak sa podrobuje pravidlám činnosti.
 - b) Ochota reagovať: dobrovoľne sa zúčastní na činnosti.
 - c) Uspokojenie z reagovania: získa zadosťučinenie z činnosti.
3. **Oceňovanie hodnoty**: vytvorenie kladného postoja, vyvolanie záujmu, pociťovanie záväzku. Žiak získa presvedčenie, že činnosť má význam, je dôležitá, dochádza u neho k vnútornej motivácii činnosti.
 - a) Akceptovanie hodnoty: žiak získa pocit príslušnosti ku skupine, ktorá rieši nejaký problém.
 - b) Preferovanie hodnoty: žiak dáva prednosť určitej činnosti, vyhľadáva ju.
 - c) Presvedčenie o hodnote: snaží sa presvedčiť iných, aby sa podujali na určitú činnosť.

4. Integrovanie hodnoty: Na tejto úrovni ide o začiatok vytvárania osobného hodnotového systému myšlienkovým spracovaním a uvedomením si zovšeobecnených a dominantných hodnôt.

- a) Konceptualizácia hodnoty: abstrakcia, zovšeobecnenie hodnoty, formovanie zodpovednosti za činnosť.
- b) Integrovanie hodnôt do systému (uvedenie novej hodnoty do systému osobnostných hodnôt).

5. Začlenenie hodnoty do charakterovej štruktúry osobnosti: Hodnotový systém sa pevne včleňuje do charakteru jedinca, človek koná na základe presvedčenia, jeho slová sú v súlade s činmi, nová hodnota sa stáva súčasťou je ho svetonázoru, filozofie života.

- a) Generalizovaná zameranosť: prevládajúca tendencia konať určí tým spôsobom.
- b) Charakterová vyhranenosť. (In: Turek, 2005 s.36-38)

Pedagógovia sa musia sústrediť na to hlavné - na žiaka. Musia uvažovať v pojmoch žiackych činností, ktoré je nevyhnutné sformovať a nie v informáciách, ktoré v určitom poradí treba oznámiť žiakom. A práve toto je v súlade s moderným chápaním výchovného procesu, ktorého hlavným znakom je samostatnosť, aktivita a tvorivosť žiakov. Konkrétne ciele umožňujú lepšiu diagnózu osobnosti žiaka, pretože pedagóg môže ľahšie zistiť, na akých úrovniach učenia žiak prosperuje, aké psychické procesy u neho pri učení dominujú. Uviedli sme, že bez konkrétnych cieľov nemožno objektívne hodnotiť žiakov.

2.3 Metódy výchovy vo voľnom čase

Zvláštnosti voľného času si vyžadujú využívať špecifické **postupy a metódy**. Ak chceme náš cieľ dosiahnuť nemôžeme sa obísť tento základný stavebný prvok **pedagogickej stratégie**. **Cieľom výchovného pôsobenia je :**

- kultivácia a rozvoj slobodnej, integrovanej osobnosti schopnej vlastnej kultivácie, sebavýchovy, sebazdelávania a harmonického sebarozvoja.
- premena biologickej osobnosti na sociálnu,
- získavanie nových zručností,
- skvalitnenie vnímania a myslenia,
- skvalitnenie hodnotenia (najvýraznejší aspekt výchovy).

Oblasť rozvoja osobnosti dieťaťa vo voľnom čase by sa mala uskutočňovať s ohľadom na tri nasledujúce oblasti:

1. vytváranie vzťahov a spoločnosti
2. rozvíjanie sebapoznania a podpora pozitívneho sebaobrazu
3. hodnotenie a sebahodnotenie výkonov a činností

V literatúre môžeme nájsť množstvo metód, ktoré môžeme použiť pri výchovnej práci. Bednařík (2004, str. 64) vychádza z toho, že človek na spracovanie informácií používa kognitívne a emocionálne procesy a teda delí metódy na:

- **Kognitívne**

Núti účastníkov využívať rozumové spracovanie informácií pri učení sa nových poznatkov.

- **Akčné**

Účastníci v skupinách získavajú väčšiu sebadôveru a zmysel pre skupinu, pociťia, že sú schopní skúmať pojmy, rôzne témy, problémy a aplikovať získané zručnosti s cieľom lepšie porozumieť potencionálnemu množstvu prekonávania svojich konkrétnych problémov.

- **Skúsenostné metódy**

Vyžadujú od účastníka nielen emocionálnu investíciu, ale aj vedomé kognitívne spracovanie diania a kontrolu správania počas aktivity. Účastníci majú priamy zážitok z realizácie praktickej činnosti, prostredníctvom ktorých sa spontánne učia.

Učenie sa v praxi

Hranie rolí

Simulácie

Experimentovanie s okolím

Samoučiace sa skupiny

Diskusie

Zážitkové aktivity

Aktivity využívajúce umenie

Športové aktivity

Činnosti v realizácii jednotlivých aktivít, teda ich obsahová stránka, sú významné a navzájom sa prelínajú. Pozornosť je tu venovaná ako činnostiam tvoriacim súčasť voľného času, tak i tým, ktoré vyplývajú z povinnosti detí (Pávková, 1999, s.87) na :

1) odpočinkové aktivity:

- voľný rozhovor (nie o škole)
- individuálne práce (kreslenie, stavebnice, čítanie, počúvanie hudby...)
- relaxačné techniky
- autogénny tréning (techniky si jedinec realizuje sám)

2) **rekreačné aktivity:**

- športové hry
- turistika
- manuálne práce

3) **záujmové aktivity:** špecifické metódy podľa jednotlivých záujmových oblastí

4) **sebaobslužné aktivity:**

- pestovanie návykov
- fixácia zručností
- rozhovor
- demonštrácia (praktické ukážky)
- vysvetľovanie

5) **verejno-prospešné aktivity: motivujúci rozhovor**

- experienciálna metóda (jedinec stáva sa stáva aktívnym účastníkom)
- demonštrácia (praktické ukážky)

6) **príprava na vyučovanie:**

- didaktické hry (sú zamerané na upevňovanie vedomostí)
- vypracovanie úloh
- praktická aplikácia

Osvedčujú sa činnosti rozdelené na dve časti:

• **Súťaže, zábavné činnosti a didaktické hry pri pobyte vonku**

Pobyt vonku ukončíme napríklad dvoma krátkymi spoločnými hrami. Prvá je zábavná, s telovýchovným prvkom a deti si v nej dokazujú telesnú zdatnosť, cvičia postreh a obratnosť. Druhá je s didaktickým prvkom. Dieťa vymenuje všetko, čo je okolo nás z dreva, čo patrí do živej prírody, spočíta dopravné prostriedky vo vymedzenej oblasti, určí mená liečivých rastlín. Deti si v prírode upevňujú

vedomosti získané pri vyučovaní a pokiaľ ich správne použijú, majú radosť z úspechu.

- **Rozprávanie, čítanie, dramatizácia, besedy, súťaže, kvízy a didaktické hry v miestnosti**

Po návrate do miestnosti (školského klubu detí) si rozprávame, čítame, alebo hráme didaktické hry. Deti sa ukludnia, čo umožní ďalšiu prácu s písomným vypracovávaním domácich úloh. V prvom a druhom ročníku nie sú celkom schopné sa po rušnejších činnostiach pri pobyte vonku hneď sústrediť na písomnú prácu. Závisí to od ich prirodzených schopností a na štruktúre kolektívu detí.

2.4 Formy výchovy vo voľnom čase

Forma je organizačná jednotka, ktorá časovo rámcuje nejakú činnosť. Z najčastejších foriem uvádzame:

- **prechádzka (pozorovanie):** trvá spravidla 1-3 hodiny a jej cieľom je pozorovanie nejakej činnosti alebo predmetu mimo školy,
- **exkurzia (náučný charakter):** je celodenná aktivita, ktorá sa realizuje mimo bydliska, má náučný charakter,
- **výlet:** je to celodenná aktivita mimo bydliska bez náučného charakteru (návšteva v ZOO),
- **práce vonku:** sú to manuálne práce zamerané na získavanie určitého produktu, ktoré sa celé alebo ich časť realizujú v exteriéri,
- **individuálne práce:** samostatná činnosť každého jedinca, môžu ale nemusia mať spoločný cieľ.

Ak chceme ponúknuť deťom a mládeži **alternatívne voľnočasové aktivity**, musíme vychádzať z akceptácie sociálnej štruktúry, ponúknuť priestory, kde ich nebudeme komandovať či organizovať. Nemeckí pedagógovia takéto priestory nazývajú „odpedagogizovaný“ (pädagogikfrei), v ktorom jedinou možnosťou pôsobenia je skutočný vzťah medzi vychovávateľom a vychovávaným založený na vzájomnom rešpekte. Pávková (1999) uvádza tieto čoraz viac sa v Európe presadzujúce formy:

- **Animácia:** *Pedagogický slovník* definuje animáciu ako výchovnú metódu založenú na nedirektívnych postupoch povzbudzovania.

Forma: animačná skupina (animátor + maximálne 15 učiacich sa),

Úloha animačnej skupiny:

- umožňujú jedincovi, aby objavil sám seba (sebareflexia),
 - zapojenie jednotlivca do života skupiny a širšej spoločnosti (socializácia),
 - podieľanie sa jednotlivcov na realizácii skupinových cieľov (každý jeden účastník sa zúčastňuje na realizácii cieľov),
 - prežívanie vzťahov ostatnými ľuďmi pri rešpektovaní ich osobnosti (asertivita a empatia),
 - pomoc s nájdením si vlastného miesta vo svete (sebaidentifikácia).
- **Výchova zážitkom (experienciálna metóda):** Opiera sa o intenzívne prežívanie a skúsenosti získané aktívnou účasťou v programe aktivít:
 - realizujú sa obyčajne vo vonkajšom prostredí,
 - je zameraná na rozvoj sebavnímania, sociálnych vzťahov a vzťahov k prostrediu,
 - forma závisí od cieľa.
- **Sociálni asistenti (streetwork):** Je to forma terénnej sociálnej práce,
 - vyhľadávajú mladých ľudí v prostrediach, ktoré sú pre nich prirodzené s ponukou racionálneho využívania voľného času,

- programy „peer to peer“ (rovný k rovnému): sú to rovesníci, ktorí sú špeciálne vyškolení, pracujú s vekovo primeranými skupinami,
- riziko neúspechu práce: náročnosť na psychiku.

2.5 Prostriedky výchovy vo voľnom čase

Výber prostriedkov voľného času je veľmi dôležitý vzhľadom na ciele, metódy a na celkovú organizáciu aktivít a činností. Rovnako príprava **pomôcok** je nutná pri plánovaní činnosti. V školách sú oficiálne súbory pomôcok, ktoré pomôžu pri príprave na vyučovanie ako didaktická technika, knižnica, počítače, vybavenie kabinetov. V školských kluboch detí si mnohé vychovávateľky vytvárajú pomôcky sami a deti im radi pomáhajú. Veľmi efektívne je zakladanie **kartoték**, ktoré tvorí súbor hier, aktivít pre prácu v jednotlivých činnostiach oddelenia ŠKD. Veľkým pomocníkom pri výchove detí je aj bábka. Citovo upútava, vyvoláva radostnú náladu, rozvíja poznanie, jazykovú výchovu, rozvíja fantáziu. Vtipne modelovaná bábka (dopravného policajta, pekára, lekára či zvieratka...) oživená nielen rukou ale aj rozumom a srdcom skúsenej vychovávateľky, plní pri výchove hneď dve dôležité úlohy - kamaráta deťom a pomocníka vychovávateľovi.

Môžeme hovoriť o materiálnych a duchovných prostriedkoch:

1) hmotné prostriedky:

- stavba budovy, jej usporiadanie a vybavenie
- literárne zdroje (beletria, atlasy ...)
- vybavenie pomôckami pre mimoškolskú a záujmovú činnosť
- portfólio pedagóga (maketky, zozbierané pomôcky, námety pre činnosť)

2) nehmotné prostriedky:

- kľúčové kompetencie (vedomosti, zručnosti a postoje) pedagóga

- kľúčové kompetencie (vedomosti, zručnosti a postoje)dieťaťa
- iné predpoklady na rozvoj pedagóga a dieťaťa

2.5.1 Hra ako prostriedok výchovy

Hra prináša slobodu jednania, nové možnosti, humor, pocit spolupatričnosti...Veď už Ján Ámos Komenský propagoval heslo: „ Škola hrou! "

Aby hra splnila náš výchovný zámer a aby obidve strany mali z hry úžitok, musí byť učiteľ schopný hru čo najlepšie uviesť a jej dopad čo najefektívnejšie využiť./*Graham Pike, David Selby 1994/* V školskom veku majú väčší význam **hry s hotovými pravidlami a rozumové hry**. K týmto hrám podnecuje školákova snaha nachádzať vysvetlenie a prejavíť schopnosť pri rozumovej činnosti. Motív sa neraz posúva z procesu činnosti na jej výsledok (výhra v súťaži, získanie prvenstva svojho družstva alebo osobného prvenstva v rozumovom súťažení). Deti láka aj výhra, ale aj postup riešenia. Majú o ne záujem, aj keď sa za výsledky napr. nepočítajú body. Je to úsilie preskúšať svoje schopnosti. Rozumové a úlohové hry sú dobrou motiváciou pri učení. Takýmito hrami sú aj hádanky z matematiky, prírodovedy, vlastivedy, ktoré upútavajú a podnecujú deti k ich riešeniu.

Prvá a zásadná otázka, ktorú si vychovávateľ musí položiť ešte pred hernou aktivitou znie: „**Čo sledujem hrou?** Aký je jej **výchovný cieľ** ?“ Ďalšou otázkou: „**Ktorá hra sa pre cieľ hodí najlepšie?**“, môžeme hľadať hracie aktivity.

Ak chce vychovávateľ dosiahnuť žiaduce účinky v skupine žiakov, mal by sa zapojiť do hry spolu so žiakmi. Zapojením sa do hry sa učiteľ vystavuje nepredvídateľným situáciám, pri ktorých riskuje aj chvíľkové zosmiešnenie, ktorého sa však netreba obávať, pokiaľ je pre žiakov prirodzenou autoritou. K úspešnému priebehu zvolenej hry napomôžu odpovede na otázky:

- Aké sú predchádzajúce skúsenosti žiakov, pre ktorých hru chystám?
- Aké sú hrácke skúsenosti moje ako pedagóga a organizátora hry?
- V akom prostredí bude hra prebiehať?
- Aké sú možnosti materiálneho a organizačného zabezpečenia , a čo budem potrebovať v priebehu hry?
- Koľko času mám k dispozícii? Nevytráti sa jej účinok do ďalšej vyučovacej hodiny?

Motivácia žiakov

Každá herná aktivita si vyžaduje špecifickú motiváciu a existuje množstvo spôsobov, ako hru i žiakov motivovať:

- využitie foriem dramatického výstupu
- sám atraktívny názov hry, ktorý vzbudzuje u žiakov zvedavosť a fantáziu
- osobný príklad pedagóga pri zaujatí a jeho nadšenie pri začatí hry
- navodenie atmosféry štartu hry
- využitie hudby - ako kulisa, alebo príjemné pôsobenie, zvukové efekty
- výzdoba prostredia kde sa aktivita odohráva - kvety, obrazy, fotky...
- zámerné nemotivovanie hry

Priebeh hry

Vychovávateľ v priebehu hry:

- sleduje psychický a fyzický stav žiakov, nezabúda ich pochváliť a povzbudiť,
- opakuje a ochraňuje dané pravidlá,
- nenásilne vedie hru aby pokračovala správnym smerom,

- musí byť stále v "obrazu" hry a nie sedieť za učiteľským stolom a dívať sa, čo robia žiaci, pretože by mali mať pocit, že sa s nimi hráte.

Záver hry

Každá aktivita potrebuje iné zakončenie. Niektoré treba zakončiť vyhlásením víťazov, inokedy rozdiskutovať. Zo strany vychovávateľa záver vyžaduje niekedy humorné a ľahké vyznenie, inokedy vážnosť, toleranciu a citlivý prístup k jednotlivým žiakom. Hra vybavuje žiakov potrebnými postojmi, učí ich tvoriť si názor, provokuje žiakov problémami, ponúka hlbšie poznanie seba samého a medziľudské vzťahy.

3 Námety na aktivity v organizovanom voľnom čase

3.1 Príprava na vyučovanie u detí mladšieho školského veku

Prípravou na vyučovanie rozumieme okruh činností, ktorými školské kluby detí pomáhajú žiakom pri splňaní úloh zadávaných školou. Aby sa príprava na vyučovanie stala pre deti zaujímavou, musí sa odlišovať od vyučovania. Preto pri plánovaní treba myslieť na nové spôsoby práce, zaujímavé činnosti a aktivizujúce pomôcky. Pri stanovovaní obsahu prípravy na vyučovanie je nevyhnutné rešpektovať ako potreby vyučovania, tak vek žiakov a hygienické zretele. V dennom režime žiaka má príprava na vyučovanie nasledovať až po dôkladnom odpočinku a rekreácii. Najhlbšia únava sa prejavuje medzi 13. a 15. hodinou. Príprava na vyučovanie sa preto nemá konať skôr ako po 15. hodine. (Pávková, 1999) Základným predpokladom je aj zaistenie hygienických a materiálnych podmienok. Príprava na vyučovanie predpokladá vzájomnú úzku a cieľavedome plánovanú spoluprácu učiteľov a vychovávateľov. Využívanie vedomostí z učebných osnov, metodík a učebníc pri príprave na vyučovanie, rozšírenie a praktická aplikácia vedomostí z oblasti výchovy mimo vyučovania pri vyučovaní a spoločné riešenie úloh a problémov vedú ku stálemu skvalitňovaniu činnosti. Písomné vypracovávanie domácich úloh je najťažším úsekom prípravy na vyučovanie. Má svoje špecifiká, preto vyžaduje úzku spoluprácu vychovávateľa s učiteľmi, sústredenie, individuálny prístup k deťom, priebežné hodnotenie a stále sledovanie ich práce. Písomnej práci by mala predchádzať nepísomná práca.

3.1.1 Čítanie, písanie, jazyková a literárna výchova

Cieľom týchto činností je :

- Nadväzovanie na získané vedomosti z vyučovania a ich rozvíjanie.
- Rozvíjať city detí a snažiť sa spájať hudobnú zložku so slovom, obrazom a pohybom.

- Pokračovať v rozvíjaní samostatnosti žiakov.
- Zdokonaľovať techniku písania, upevňovať získané zručnosti v písaní.
- Pomáhať vytvárať citový vzťah ku svojmu bydlisku.
- Pomocou dramatizácie rozvíjať slovnú zásobu a upevňovať preberané učivo.
- Stále zdokonaľovať techniku písania.
- Vnímať rytmus a melódiu hovoreného slova.
- Rozvíjať predstavy a fantáziu.
- Príťažlivou formou cvičiť postreh, udržiavať dôležité informácie v pamäti, podporovať tvorivé myslenie.
- Zoznamovať deti s krátkymi literárnymi útvarmi a pokúsiť sa kladne ovplyvňovať ich emocionálny vývoj.
- Podporovať aktívny odpočinok, odstraňovať duševnú únavu.
- Rozvíjať kladný vzťah k prírode, pozorovať jej zmeny, chrániť ju.
- Rozvíjať estetické vnímanie a cítenie pri práci s knihou.
- Zoznamovať sa s ďalšími spoločenskými javmi a umožňovať získavanie nových skúseností.
- Rozvíjať slovnú zásobu a fantáziu detí
- Precvičovať učivo
- Získavanie citových zážitkov z prírody a detských hier
- viesť deti k samostatnosti, odstraňovať hanblivosť, vytvárať kolektívne cítenie
- Upevňovať správne vzťahy k rodine, rodičom a starým rodičom
- Zdokonaľovať techniku čítania, správnej výslovnosti, vnímať melódiu a rytmus
- Rozvoj používania mimiky pri dramatizáciách

Námety na činnosť :

Hľadaj

Deti pracujú s časopisom, napr. Mravček, z ktorého vychovávateľka prečíta krátky text, básničku. Určí, ktoré písmenko krúžkujú deti a akou farbičkou. Vedľa básničky napíšu počet písmen. Ešte raz si prečítajú slová, kde sa písmeno nachádza. Napr. Kam bežali, veveričky? **E É**

Lieskvcové hľadať kričky **5 slov**

Stop!

Využívame hlavne postreh a rozvíjame sústredenosť. Vychovávateľka číta rozprávku, príbeh, báseň. Určí slovo, ktoré musia deti sledovať. Ak ho počujú, kričia STOP. Potom číta ďalej tento žiak.

Napr. O perníkovej chalúpke - „ježibaba“

Tri písmená

Deti majú pripravené kartičky so zvolenými troma písmenami. Môžu tam byť navyše aj číslice. Napr. : A1, M3, P4,....

- Tvoríme slová na začínajúce sa jednotlivé písmená.
- Tvoríme slová so zmeneným poradím pozície písmena v slove.
- Tvoríme slová s určitým cieľom (tri zvieratá, mená, kvety...).
- Tvoríme vety na dané písmená (Např. Alenka má pero) poradie písmen obmieňame.
- Vymysli toľko slov s daným písmenom, koľko udáva číslo na kartičke.
- Vymysli slová s takým počtom slabík, koľko udáva číslo na kartičke.
- Vymysli slová s takým počtom písmen, koľko udáva číslo na kartičke.

Všetky úlohy sa môžu využívať aj pri cvičení písania.

Otázky a úlohy: Otázky, alebo úlohy máme napísané na pásikoch papiera. Pri ich plnení môžeme precvičovať niektoré znalosti, činnosti a pod.

Skupiny otázok a úloh:

- Dones mi pero. Choď a zaklop na dvere. Urob tri poskoky. Atd.
- Tieto úlohy oživí činnosť , deti sa prejdú, sledujú druhé deti, kontrolujú, či úloha bola správne splnená, hodnotia.
- Namaľuj dom a vedľa v záhrade strom. Nakresli dva trojuholníky a tri štvorce. Vypočítaj 8+2, príklad nakresli. Napíš názvy troch zvierat.
- Tieto úlohy sú tichým zamestnaním, organizované v laviciach, na koberci...
- Má slon perie? Kupuje sa ovocie? Dokáže líška spievať? Chlieb sa pečie?

Takéto otázky zábavnou formou zlepšujú porozumeniu prečítaného článku, rozvíjajú slovnú zásobu. Môžu sa hrať aj vo dvojiciach.

Krátke a dlhé samohlásky

Pri samohláskach zdôrazniť rozdiel medzi dlhou a krátkou samohláskou.

Malá mašľa = krátka samohláska

Veľká mašľa = dlhá samohláska

guma záhrada

aktovka dávam

knihy jablká

žalovať výhovorka

odplatiť písanka

človek prosím

Rebríček

Deti hovoria slová a to tak, že nasledujúce slovo sa vždy začína posledným písmenom predchádzajúceho slova.

Napr. sova – anka – auto – ocot – tanier – ryba – atrament

Hádaj a napíš !

Žiaci hľadajú slová ukryté v inom slove.

babička (bič, babi), **družina** (úžina, dužina, rúž), **čerpadlo** (pádlo, čer), **pivónia** (pivo, vonia, Ivo), **česadlo** (sadlo , češ)..

Obmena: slová zadáva vychovávateľ, alebo žiaci

Koľko slov z jedného?

Vychovávateľka povie základ slova a žiaci majú v určenom čase nájsť čo najviac príbuzných slov. Slová píšu pre prehľadnosť do stĺpcov pod seba.

Napr.: Stav – stavba, stavať, vystavať, vý

Medveď – med, dve, dvere, medový

Hľadáme

Žiaci vyhľadávajú slová, v ktorých

- sa mení jedno písmeno :

rok - rak, ľud - ľad, vlas - las, ryba - chyba, ročný - nočný, ročný - ručný,
príroda - príhoda, koza - kosa, ruža - ryža,..

- keď význam slova mení dĺžku :

krik - krík, pračka - práčka, krivá - kríva, mala - malá,...

- ktoré v sebe skrývajú ďalšie slová :

Michalovce - Michal - ovce, maratón - Mara - tón, centrum-
cent - rum, ministrom - mini - strom, literatúra - liter - túra,
zahraničia - hra - ničia,...

- tvoria nové slovo vynechaním slabiky :

vrkoč - koč, ďakuje - kuje, radosť - dosť, kostoly - stoly,...

Reťazové hry

Rozširovanie slovnej zásoby reťazovými hrami, v ktorých sa slová napájajú na poslednú hlásku (1.roč. sluchová analýza) alebo na poslednú slabiku:

-auto - oba - loď - ďalekohľad - dub - bubon - noha ...

-ježko - koza - zajac, cesta - stačí - číslo - lovec,...

Rozširovanie slovnjej zásoby vyhľadávaním slov opačného významu s čo najväčším počtom synonym : beží - kráča - vlečie sa, tmavé - svetlé - jasné - žiarivé,...

Tvorba slov

Tvorenie slov pomocou zámenou slabík :

va - so	sa - mi	la - Ju	ko - Paľ	luž - ka
sova	misa	Jula	Paľko	kaluž

Tvorja vety tak, že k predchádzajúcemu slovu dopĺňajú ďalšie slovo tak, aby veta mala význam :

1. žiak bábika
2. žiak Bábika Kvetka.
3. žiak Bábika Kvetka spí.
4. žiak Bábika Kvetka spí vonku.
5. žiak Bábika Kvetka spí vonku pod stromom.

Kocka

Vyberieme si predmet v triede. Žiak má k dispozícii kocku, s ktorou hádže. Úlohou je vytvoriť vetu na tento predmet, vetu s počtom slov, aké číslo je na hodenej kocke.

Hra so stoličkami

Vychovávateľka hovorí slová. Žiaci pri jednoslabičnom slove ostanú sedieť na stoličke. Pri dvojslabičnom si kľaknú na stoličku. Pri trojslabičnom sa žiaci postavíia.

Semafor

Žiakom sa rozdadajú po dve kartičky červené (i, í) a dve zelené (y, ý). Na magnetickú tabuľu pripevňujeme slová, v ktorých majú doplniť i, í, y, ý. Žiaci na vyzvanie dopĺňajú zdvihnutím červenej alebo zelenej kartičky. Vyhrávajú tí, ktorí správne doplnili slová.

Prišla k nám loď

Cieľom je utvrdzovanie nových písmen. Vychovávateľka povie: „ Prišla k nám loď a priniesla písmeno A, D, K.“ Zároveň hodí loptičku žiakovi. Ten musí povedať slovo začínajúce na dané písmeno. Potom hodí loptičku znovu vychovávateľke. Hra sa opakuje s rôznymi písmenami.

Papagáj

Deti musia presne a rýchlo opakovať vetu, ktorú im vychovávateľka povie. Pri dĺžke viet sa riadime podľa vyspelosti detí. Vety hovoríme pomaly, inokedy rýchlejšie. Meníme aj hlasitosť. Hra sa môže použiť aj vo forme súťaže dvoch družstiev.

Na čo si spomeniem

Vychovávateľka utvorí deťom okruh, z ktorého potom vymýšľajú a menujú rôzne predmety, javy, ktoré sa k nemu vzťahujú. Hra sa dobre osvedčila v literárnej výchove. *Napr. rozprávka, riekanka, báseň...*

Trieda – stôl, stolička, lavica, obraz....

Záhrada – tráva, kvety, voda, vietor

Hľadaj mená

1. Knihu **daj a** napíš diktát.
2. To je vysoký **tón o** poltón.
3. Letia z hory sane, **varúj!**
4. Tráva sa zaz**elenala**.
5. Je prievan, **nachladneš!**
6. Nechoď bez rukavíc do mrazu, **zamrzneš!**
7. Peter, podaj **mi lano** na loďku!

Doplň slová

Náš mocne štekal. Každá zniesla iba jedno za týždeň. Na hodine matematiky mi pani učiteľka dala vyrátať tri.....
. Slnko sa už oprelo aj o naše ihrisko..... a my hrať

Napiš slová opačného významu

1. rušné
2. neskoro
3. starý
4. krehký
5. tupý
6. riedky

Pero píš!

Napište:

- do prvého obdĺžnika 4 slová, ktoré sa začínajú na slabiku „do“.

- do druhého 4 slová, ktoré sa končia na slabiku „na“.
- do tretieho slová, ktoré majú uprostred slabiku „li“.

Do	Na	li
Do	Na	li
Do	Na	li
Do	Na	li

Čítanie obrazu

Ukážeme deťom obrázok z rozprávky, alebo inú ukážku a ony odpovedajú na otázky. Hľadáme najkrajšie napísanú vetu.

Napr. Čo je na obrázku? Kto je na strome? Kto sa skryl?

Kto som, čo mám

Deti sa postavia, alebo posadajú oproti sebe a volajú postupne. *Ja som Jano a Ty si kto? A ukážu na ďalšieho spolužiaka. Hru môžeme obmieňať rôznymi otázkami Ja som sestra Evy a Ty?*

Dramatizácia

Prečítame deťom rozprávku napr. o veľkej repe Domček. Po rozdelení úloh sa zahráme s deťmi, ako dedko ťahal repku, kto býval v domčeku, kto k nemu prišiel. Ostatné deti tvoria obecenstvo, učíme ich ako sa majú správať v divadle, kine. Po dobrom výkone zatlieskame. Potom si vymenia úlohy.

Kto skôr

Na kartách 6x3 máme napísané slová, z ktorých deti majú čím skôr utvoriť čo najviac viet. Pracujú v skupinách po 4. Body získava najrýchlejšia skupina.

Tajnička

Cieľom je precvičovanie slov na štyri hlásky, na určité písmeno. Takéto tajničky vedia pripraviť aj žiaci v 3, 4. ročníku.

1. Hľba
2. Kričanie
3. Raz
4. Rohy izby
5. Časť chôdze
6. Chemický prvok
7. Vrchná časť obilia
8. Pracuje s motykou
9. Ľudový odev
10. Domácky Kamila
11. Nástroj na kosenie
12. Krtkovia
13. Morský rak

1	K			
2	K			
3	K			
4	K			
5	K			
6	K			
7	K			
8	K			
9	K			
10	K			
11	K			
12	K			
13	K			

Doplňovačka

Žiakom rozdáme papiere. Na tabuľu napíšeme prvú slabiku slova. Napríklad ku slabike JU deti dopíšu JULA a pod.

Napiš čo vidíš

Pripravíme si nejakú rozprávku, ktorú podľa obrázkov rozstriháme na časti. Postupne v správnom slede pripevňujeme na tabuľu obrázky, podľa ktorých si žiaci píšú vety. Nakoniec prečítajú všetci texty spoločne.

Dopĺňovačka

Na tabuli máme napísané slová , v ktorých je vynechané písmeno. Uhádnuté písmeno a slovo napíšeme na svoj papier napr.: Ma_a, Sa_o , E_a .

Obmena: Žiaci môžu po vyvolaní slovo povedať a po prečítaní utvoriť vetu.

Slovná zásoba

Vychovávateľka ukáže deťom písmeno B. Kto napíše najviac slov:

1. ktoré začínajú tým písmenom
2. podstatné meno, prídavné meno
3. ktoré týmto písmenom končia
4. v ktorých sa uvedené písmeno dvakrát opakuje

Báseň

Vychovávateľka povie krátku vetu. Deti dopĺňajú vety so slovami a rovnakou koncovkou, hláskou tak, aby vzniklo dvojveršie.

Napr.: Tu je les – tam je pes

Rybniček

V maľovanom rybníčku (krabici) sú slabiky. Vychovávateľka chodí okolo detí a tie si lovia rybky (slabiky) a z nich skladajú slová, vety.

Tlieskaná

Vychovávateľka určí písmeno, na ktoré budú deti tlieškať. Potom ukazuje písmená a slová, ktoré žiaci čítajú. Ak je v slove písmeno, ktoré si určili, tak ho nečítajú, ale tlieškajú.

Prídavné slová

Vychovávateľka povie slovo, napríklad ucho. Deti pridávajú nové slová tak, že každý opakuje slová predchádzajúceho.

Napr. ucho, ucho – nos, ucho – nos – ústa , atď.

Na obrázky

Vychovávateľka ukazuje deťom obrázky, alebo predmety. Deti hovoria naraz, alebo slabikujú slová. *Napr. La-vi-ca , Kniha ..*

Písmená

Pre každé dieťa máme vrecúško s paličkami asi 5 cm dlhými. Deti postupne skladajú písmená A N V P L, neskôr i slová.

Skladačka

Deťom rozdáme ¼ novín s textom a určíme im, ktoré písmená majú škrtať, alebo hľadať slabiky, slová. Písmená a slová píšeme na tabuľu.

Koho hľadáš ?

Na lístkoch máme napísané veľké písmená abecedy. Deti sedia v kruhu a vychovávateľka drží krabicu s lístkami. Deti postupne ťahajú lístok s písmenom a vychovávateľka sa pýta: *Koho hľadáš? Žiak, ktorý si vytiahol písmeno V povie VILA. Lístok si nechá. Ďalší žiak ťahá lístok a hovorí VILO tu nie je hľadám ZUZU, lebo vytiahol písmeno Z.*

Vyhľadaj vetu

Na tabuli máme zavesenú abecedu. Žiak má v ruke na kartičke napísanú vetu. Ukazovákou ukáže, ako idú písmená vo vete za sebou. Ostatní žiaci sa snažia vetu prečítať.

Orientácia

Vychovávateľka má pripravený článok a jeho výsledky (čítanka, šlabikár). Deti si prečítajú potichu krátky úryvok. Na pokyn vychovávateľky musia nájsť určenú vetu, koľko je v nej slov a pod.

Písmenovka

Na tabuli máme napísané písmená. Vychovávateľka ukáže písmeno a na toto písmeno deti tvoria slová a vety. Pokračuje ukázaním na iné písmeno.

Kreslené vety

Na tabuľu napíšeme vety. Vták na strome. Kniha na stole. A podobne. Na tieto vety deti kreslia na papier obrázky.

Na rozprávkara

Vychovávateľka si určí zo známych rozprávok niektoré slová. Deti majú uhádnuť, o akú rozprávku ide. Môžu napísať krátky dej rozprávky.

Nevšedné prívlastky

Vychovávateľka dá informatívne slovné spojenie prídavného a podstatného mena, ktoré je bežné v hovorovom prejave. Potom deti hľadajú iné, menej používané prívlastky.

Napr. silné svetlo – ostré svetlo, oslepujúce svetlo

veľká horúčava – neznesiteľná horúčava, strašná horúčava

Personifikácia

Prenášanie ľudských vlastností a správania sa na zvieratá a neživé veci. Vychovateľka dá informatívne slovné spojenie, *napr. slnko beží po oblohe, vtáci sa prihovárajú lístiu, potok umýva korene vrb, voda si spievala.*

Ustálené prirovnania

Vychovateľka dá informatívne slovné spojenie, napr. usilovný ako včielka, červený ako ruža, studený ako ľad, biely ako sneh.

Vymýšľaj nevšedné svojské prirovnania

Vychovateľka dá informatívne slovné spojenie a deti potom sami tvoria. Malý ako bacil, dutý ako jaskyňa, čierny ako poľnoc, vysoký ako žirafa.....

Úsmevne pomenuj, alebo uhádni živočíchy :

Komár – pichliac nenápadný, drobec pichľavý

Žaba – zelenoplacka skákavá

Pes – blcháč fúzatý

Hádanky, pranostiky, porekadlá a rozprávky

Sú veľmi blízke detskému vnímaniu svojím vyjadrením a tematikou. Deti sa ich prostredníctvom zoznamujú s rytmom reči a správnu výslovnosťou. Učia sa základom materského jazyka, jeho kráse a melódii. Veľakrát nepoznajú význam niektorých slov. Preto musíme vysvetľovať, vracat' sa už k povedanému a na príkladoch upevňovať už získané vedomosti. V prísloviach a pranostikách sa navraciame k trvalým hodnotám života. Tieto útvary zaradíme do programu pravidelne, čerpať môžeme zo zborníkov a mnohých médií.

3.1.2 Matematika

Cieľom týchto činností je :

- v didaktických hrách upevňovať znalosti z učiva matematiky,
- spájať pobyt na čerstvom vzduchu s cvičením postrehu a pamäti,
- rozvíjať kombinačné schopnosti,
- didaktickými hrami cvičiť pozornosť a pamäť,
- upevňovať učivo zábavnou formou,
- rozvíjať pohotovosť a aktivitu pri práci,
- rozvíjať medzipredmetové vzťahy,
- uplatňovať získané vedomosti,
- precvičovať bežné sčítanie a odčítanie v obore do desať a porovnávať väčšie a menšie,
- precvičovať učebnú látku pomocou zábavnej činnosti.

Námety na činnosť

Strieľaná

Deti sa rozdelia do dvoch družstiev a každému nakreslíme na tabuľu bránku s brankárom, ktorým môže byť zvieratko, vtáčik. Vychovávateľka dáva príklady na sčítanie a odčítanie, alebo násobenie. Chybná odpoveď znamená pre družstvo gól a dostávajú nakreslený bod do bránky.

Kvetinka

Hráme sa ako predchádzajúcej hre, ale namiesto bránok nakreslíme kvetinky s rovnakým počtom lupienkov. Víťazí ten, komu ostáva najviac lupienkov.

Hádzanie kociek

Každý žiak má tužku a papier. V jednej skupine sú 4 žiaci. Postupne hádžu kockou a zapisujú si číslo, ktoré padlo. Vyhráva skupina, ktorá má najviac súčtov 10, 20, 30 a pod.

Kolotoč

Z pevnej lepenky urobíme kruh, ktorý rozdelíme na desať dielov s číslicami 1-10. Nakreslíme malé krúžky s číslicami na sčítanie a odčítanie. Pre vyššie ročníky pre násobenie a delenie. Voľný kruh pripevníme na tabuľu a urobíme značku. Malý kruh pripevníme vedľa neho. Veľký roztočíme a ktoré číslo pri značke ostáva, tým počítame.

Sčítanie

Hráme sa s menšou skupinou detí. Na precvičovanie používame súbor karát od 1 -10. Vychovateľka ukazuje karty a deti sčítavajú a odčítavajú , napr. $10 - 2 = 8$ odpoveď detí.

Rozprávka

Vychovateľka povie deťom rozprávku preplnenú číslicami. Žiaci majú u seba čísla a keď vychovateľka povie číslo, žiaci ho ukážu. Obmenou môže byť ak toto číslo vychovateľka nepovie, ale ho žiaci vyslovia.

Sklenená mozaika

Na precvičovanie sčítania a odčítania použijeme sklenené korálky, ktoré podľa pokynov ukladajú na podložku. *Daj na podložku 3 korálky červenej farby, pridaj 3 modré, koľko máš spolu? Odober 4 korálky. Koľko máš teraz?* Podobne môžeme počítať s paličkami, obrázkami.

Hra na skrývačku

Deti stoja v rade s číslami od 1-20. Jeden žiak nemá v ruke číslo. Žiaci určia , ktoré číslo chýba.

Vyššie – nižšie

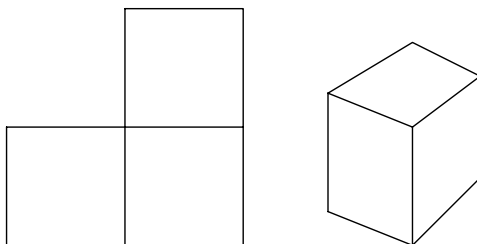
Žiak vystúpi s číslicou napr. 5 . Hneď k nemu pribehne číslo - nižšie 4 a vyššie 6. V hre pokračujeme, vychovávateľka môže určiť základné číslo.

Gombík

Vychovávateľka rozdá deťom gombíky. Na pokyn každý žiak položí gombík do nádoby. Pomocou vyčítanky žiak spočíta gombíky, ktorých bude 20. Urobí dve kôpky, pričom v jednej budú gombíky s 2 dierkami a na druhej so 4 dierkami. Ďalší žiak spočíta všetky dierky na gombíkoch. Tretí žiak odoberie 3 gombíky. Koľko gombíkov ostane? Stále od výsledku odpočítavame páry počet gombíkov, až kým nemáme 0.

Hry s paličkami

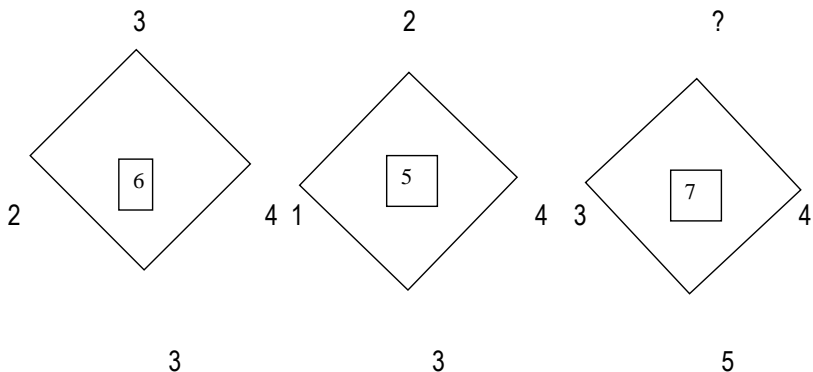
Tri štvorce na obrázku sú zostrojené z desiatich paličiek. Zostrojte tri štvorce z deviatich paličiek.

Hra na čísla

Vychovávateľka si pripraví rôzne grafické príklady na precvičovanie.

Napr.: Ktoré číslo patrí namiesto otáznika?

Odpoveď: 2 (súčet protiľahlých čísel je číslo v strede)

Súčet čísel vodorovne aj zvisle je vždy 15, urči tieto čísla:

4	9	
3		
		6

Spočítaj:

Horúca lopta

Precvičovanie rýchlosti a pohotovosti pri sčítaní a odčítaní spamäti bez pomoci prstov. Žiaci stoja, vychovávateľ im zadá príklad a zároveň hodí

loptu. Žiak chytá loptu a zároveň počíta príklad. Po správnom výsledku hodí loptu naspäť a sadne si (lopta zamestnáva ruky a žiak tak nemôže počítať na prstoch).
Obmena - precvičovanie násobenia a delenia. Postup je ten istý.

Matematická reťaz

Precvičovanie pohotovosti pri počítaní reťazových príkladov z pamäti: žiaci stoja a vychovávateľ zadá prvý príklad. Najbližší žiak ho vypočíta a po správnom výsledku sa chytí za ruky. Zároveň však k výsledku dopĺňa príklad pre svojho suseda. Ak žiak povie nesprávny výsledok nemôže sa chytiť za ruky a šancu dostáva ďalší. Obmena - Precvičovanie násobenia a delenia. Postup je ten istý.

3.1.3 Prvouka a prírodoveda

Cieľom týchto činností je :

- vytvárať kladný vzťah k životnému prostrediu a prírode,
- podnecovať k premýšľaniu o veciach a javoch okolo nás,
- zlepšovať motorické schopnosti,
- rozvíjať predstavy a pojmy v oblasti prírody a ľudskej činnosti v nej,
- viesť deti k priamemu poznávaniu rôznych druhov prírodného materiálu a zoznamovať s jeho vlastnosťami precvičovať zásady správneho stolovania a zdravej výživy,
- upevňovať návyky v oblasti zdravia, predchádzať ochoreniam a úrazom,
- upevňovať vedomosti pri pozorovaniach a vychádzkach,
- vlastnou aktivitou zlepšiť napr. výzdobu v miestnosti, upraviť okolie školy, alebo miesta kde trávime voľný čas,
- rozvoj environmentálnej výchovy.

Námety na činnosť

Vychádzky do prírody

Sú efektívne a výrazne motivačné, kde sa rozvíjajú osobnostné kvality, zameriava sa pozornosť detí ako chrániť a zlepšovať životné prostredie. Utvrdzuje sa vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prírode ako spotrebiteľa a výrobcu. Žiaci, aj tí najmladší vedia veľmi veľa o prírode, o rastlinách a zvieratkách. O tom, ako sa učili zvieratká, si žiaci prečítajú z knížiek Ľ. Podjavorinskej. Necháme priestor aj pre magnetofónové nahrávky, ktoré tiež podnecujú a motivujú. Staráme sa o izbové rastliny a sledujeme vplyv našej starostlivosti na ich rast. V areáli školy ošetrujeme stromy, kríky a udržujeme dvor v čistote. Zbierame odpadové suroviny, železo a papier. Vysvetľujeme význam recyklácie surovín.

Rozprávanie príbehov z prírody

Účastníci si rozprávajú navzájom zážitky z prírody. Žiaci v skupinkách po troch a štyroch vyrozprávajú v stanovenom čase /päť až pätnásť minút/ konkrétny zážitok z prírody, ktorý sa im hlboko vryl do pamäti. Zvoleným zvukovým signálom sa vymedzí čas, určený pre každú osobu.

Zmeny v ročnom období

Žiaci popisujú zmeny, ktorými prechádza strom počas jedného roka a porovnávajú svoje odhady so skutočnosťou v priebehu roka. Pokúsime sa odhadnúť vzhľad stromu z okolia školy a popíšeme ho, ako bude vyzerat' v priebehu jednotlivých ročných období. Žiaci sa rozdelia do štyroch skupín a každá vytvorí svoje ročné obdobie na hárok papiera.

Všetko o tebe

Žiaci ukazujú, presadzujú názory ostatným v skupine týkajúce sa environmentálnej výchovy a vykonávajú rôzne fyzické úkony. Vychovávateľka si vopred pripraví nasledujúce vety a pýta sa žiakov.

- a, ak veríte, že je potrebné šetriť vodou, tlesknite
- b, ak si nečistíte zuby pod tečúcou vodou, vyskočte
- c, ak veríte, že fajčenie je škodlivé, zadupocte
- d, ak vaši rodičia fajčia, zažmurkajte
- e, ak nemáte radi smrad znečisteného vzduchu, ovievajte si tvár
- f, ak neodhadzujete odpadky na ulici, postavte sa
- g, ak chcete založiť environmentálny klub, podpíšte sa na papier
- h, ak zhasínate svetlo pri odchode z izby, prikryte si oči
- i, ak vy, alebo vaša rodina utiera prach zo žiaroviek vo vašom byte /prach znižuje prenikanie svetla o 35 percent a núti vás vymieňať žiarovky častejšie a tým plytvať elektrickou energiou!/, usmejte sa
- j, ak starostlivo využívate papier a neplytváte ním, žmurknite
- k, ak si myslíte, že je dobré chrániť životné prostredie, zadupkajte
- l, ak by ste radi začali triediť odpad vo vašom bydlisku, pošúchajte rukami
- m, ak nájdete vo vašom byte hmyz a pomôžete mu vyletieť von, namiesto toho, aby ste ho zabil, poštekliete si nos

Miesto, kde sa cítim šťastný

Táto hra žiakom umožní porozmýšľať o ich vlastnom životnom prostredí a o tom, čo oni od životného prostredia chcú. Vychovávateľ navodí atmosféru relaxácie, kde si žiaci vyberú miesto oddychu a šťastia. Po niekoľkých minútach im rozdá papiere, aby si pripravili zoznam charakteristík svojho miesta. Žiaci v dvojiciach diskutujú o svojich charakteristikách miest, kde sa cítia šťastní. Vychovávateľ ich vyzve, aby porozmýšľali a napísali čo by sa muselo stať, aby

bolo pre nich menej príťažlivé. Dobrovoľníci nakoniec porozprávajú o svojich krajinách pred a po zmene.

Zodpovednosť za prírodu

Vychovávateľ požiada žiakov, aby doplnili nasledujúce vety a aby sa stotožnili s niektorým prírodným objektom a aby sa skúsili vžiť do osobného charakteru bytosti ktorú si vybrali:

Keby som bol vtákom, chcel by som byť... lebo ...

Keby som bol kameň, chcel by som byť... lebo ...

Keby som bol voda, chcel by som byť... lebo ...

Keby som bol strom, chcel by som byť... lebo ...

Keby som bol mrak, chcel by som byť... lebo ...

Keby som bol zviera, chcel by som byť... lebo ...

Vychovávateľove otázky:

- aké má človek reálne potreby?
- máme skutočne právo vládnuť nad prírodou?
- je naše správanie sa k prírode dobré?
- je môj domov pre mňa prirodzené miesto?

Umenie z odpadu

Aktivita zameraná na rozvoj fantázie a výtvarného prevedenia z použiteľného materiálu. V tvorbe sa medze nekladú od polystyrénových vláčikov, drakov, postáv z PET fliaš po jogurtovú žirafu .

Znečisťovanie vody v domácnosti

Vychovávateľ pri mladšej vekovej skupine nechá časť detí, aby pantomimicky znázornili činnosti, na ktoré sa voda používa pričom druhá časť detí sa to snaží uhádnuť. Vychovávateľ žiakov rozdelí do skupín a rozdá pracovné listy.

pracovný list

ZNEČISŤOVANIE VODY V DOMÁCNOSTI

Rozmýšľaj, môžu sa nasledujúce veci odhadzovať do WC?

Keď nie, tak prečo?

Kam ich potom dáme?

Výrobky z vaty a buničiny:.....

Plastový obalový materiál:.....

Staré lieky:.....

Farby a laky:.....

Staré noviny:.....

Musia sa používať len chemické čistiace prostriedky?

Alebo existujú aj iné prostriedky na čistenie?

Zvyšky jedla, cigariet, usadeniny z kávy, vylúhované lístky čaju patria do

Olej je tiež veľmi nebezpečná látka. Kam dáme zvyšky olejov (jedlých alebo motorových)?:.....

Napadá vám ešte niečo, čo nepatrí do WC alebo odpadu z umývadla?

Žiaci prostredníctvom svojich hovorcov zodpovedajú otázky z pracovného listu a vedú diskusiu riadenú vychovávateľom.

Otázky vychovávateľa:

- čo môžeme urobiť, aby sme zbytočne neznečisťovali vodu?

- ako môžeme s vodou šetrne zaobchádzať?

Kvízy: Prírodovedný

1. Ľudské výtvary sú : breza, cesta, včela, Slnko, chlieb, voda, sirup, mak, tehla, Mesiac, králik, hviezdy, vrabec, ruža, uhlie, piesok..
2. Názvy živočíchov, ktoré rodia mláďatá : labuť, kapor, zajac, medveď, holub, mačka, veverička, pes, včela, kôň, krava, drozd..
3. Zákom chránený živočích : medveď hnedý, ďateľ veľký, jež bledý, sviňa divá, salamandra škvrnitá, roháč veľký, bažant obyčajný, orol skalný.
4. Ropucha sa živí : myšami, semenami, hmyzom.
5. Najrýchlejší cicavec : divá sviňa, rys, gepard.
6. Najväčšie rozpätie krídel : orol, albatros, sup.
7. Najdlhšie žije : vrana, tiger, korytnačka, slon.
8. Najdôležitejším zdrojom výživy : mäso, zemiaky, obilie.
9. Rastlina uvoľňuje do vzduchu : dusík, kyslík, oxid uhličitý.
10. Zákom chránené kvety : bleduľa jarná, fialka, tulipán.
11. Získavame z nich olej lisovaním : slnečnica, ľan siaty, prvosenka, repka olejná, jačmeň.
12. Kvety sú farebné preto, aby boli : pestré, lákajú včely, ľudia ich vedeli rozoznať.
13. Rastliny rastúce v púšti : papraď, kaktus, kokos.

Racionálna výživa

1. Potraviny, ktoré dieťa musí jesť, aby rástlo : mäso, mlieko, vajčička maslo, ryby.
2. Ktorú z potravín musia mať deti každý deň a prečo?
3. Ktorú z uvedených potravín musia jesť deti aspoň raz do týždňa a prečo ?
4. Ktoré potraviny chránia pred chorobami ?
5. Ktorú zeleninu majú jesť deti surovú?
6. Čo je zdravšie čierny chlieb alebo koláč ?
7. Ktoré potraviny nemáme jesť, aby sme nestučneli ?
8. Kedy máme jesť ?
9. Ako máme jesť ?

Úrazy a ochrana pred nimi

1. Prečo nechodíme do lesa sami ?
2. K akým nehodám môže dôjsť v lese ?
3. Ako sa chránime pred uštipnutím vretenice ?
4. Aké huby a lesné plody môžeme zbierať ?
5. Ako sa chránime pred bleskom ?
6. Čo urobíme, ak nájdeme výbušninu ?
7. Ako sa chránime pred utopením ?
8. Ako a kedy vzniká úpal ? Ako sa chránime ?
9. Aké sú pravidlá pri jazde na bicykli ?
10. Ako sa chránime na vozovke ?
11. Čo máme robiť, aby sme predchádzali požiarom ?

Dopravný kvíz

1. Čo je dopravný prostriedok ? Vymenuj ich 10.
2. Čo je dopravná nehoda ?
3. Čo je semafor, aké má farby a čo znamenajú ?
4. Kedy je na križovatke dopravný strážnik ?
5. Komu slúži chodník ?
6. Čo je „zebra“ ?
7. Ako právne prechádzať cez cestu ?
8. Načo slúžia dopravné značky ?
9. Aké rôzne druhy dopravy poznáš ?
10. Ktorá forma dopravy je najrýchlejšia ?
11. Ako sa ľudia v minulosti prepravovali ?

Environmentálne bingo

Každý žiak dostane pracovný list a prechádzaním sa po triede získava podpisy ostatných žiakov do jednotlivých políčok s charakteristikami. Každý žiak sa môže podpísať iba raz do jedného štvorčeka na jeden pracovný list. Aktivita sa končí, ak najmenej jeden žiak má vyplnených 5 štvorcov v rade horizontálne, vertikálne, alebo diagonálne. Niektoré štvorce možno ostanú bez mena, ak sa nenašiel nikto, kto by spĺňal charakteristiku štvorca.

PRACOVNÝ LIST

verí v pozitívne myslenie	verí v budúcnosť našej planéty	verí, že človek plytvá papierom	je ochotný pomôcť vyčistiť planétu	má brata
---------------------------	--------------------------------	---------------------------------	------------------------------------	----------

má rád školu	má hnedé oči	nerobí neporiadok	počúva hudbu ticho	rodina nefajčí
--------------	--------------	-------------------	--------------------	----------------

má dobrý zmysel pre humor	má modré šaty	verí, že každý môže pomôcť	verí, že škodí vzduchu znečistenie	žije v inom meste
---------------------------	---------------	----------------------------	------------------------------------	-------------------

zhasína svetlo v byte	komu sa páči táto aktivita	neumýva si zuby pod tečúcou vodou	rád by pomohol pri mimošk. projektoch	je dieťa
-----------------------	----------------------------	-----------------------------------	---------------------------------------	----------

EKO hra - Vcítanie sa do sveta prírody

Žiaci si vyberú text príslušného zvieratá (krava, slimák...) alebo neživej prírody (voda, les). Po prednese jednotlivých textov žiaci spolu s učiteľom prehodnotia vlastný postoj k prírode.

Holub - Som holub, ktorý žije v jednom z posledných zákutí dažďového pralesa. Vrkú. Volám tichým hlasom pomedzi obrovské stromy a chladné zelené svetlo. Nedostávam však odpoveď. Kde sú moji druhovia ? Kam sa podeli? Počujem len ozvenu svojho vlastného volania. Bojím sa, preto som tu.

Krava - Som strakatá čierno - biela krava, stojím za plotom, ďaleko od svojich, vo vlastnom hnoji. Teliatka mi zobrali a miesto nich mi na vemenó pripojili studené kovové stroje. Volám a volám, ale moje mláďatá sa nikdy nevrátia. Kam idú? Čo sa s nimi stane?

Divá hus - Moje vajíčka majú teraz také tenké a krehké škrupinky, že sa mi rozbijú skôr, ako sú mláďatá pripravené na vyliahnutie. Bojím sa, že už mám jed i v kostiach.

Slimák - Volajú ma slimák, vôbec mi to nevaďí. Pomaličky potichučky sa šmýkam, po ceste obhrýzam listy. Ale viete, že práve pre toto ma rozpučia? Čo som komu urobil, že sa ku mne takto správajú? Ja, slimák, idem životom pomaly a držím sa blízko pri zemi a presne to ponúkam aj vám, ľudia. Zachádzate príďaleko, prinýchlo a to nie je dobré pre nikoho. Poznávajte starostlivo zem, po ktorej cestujete.

Kondor - Som posledný kondor, ktorý voľne žil v tej časti zeme, ktorú voláte Kalifornia. Pred niekoľkými dňami ma chytili, povieťe: "Pre moje vlastné dobro". Dlho a tvrdo na mňa hľadeli, na rozpätie mojich krídel, lesk môjho pera, svit môjho oka. Dobre si ma pozrite, pretože vaše deti ma už nevidia.

Váčica - Ľudia, vidíte moju labku? Podobá sa vašej ruke. Z jej otlaku na mäkkej pôde vidíte, kade som prešla. Akú stopu na tejto zemi zanecháte po sebe vy?

Delfín - Som delfín skákavý. Rád sa prevaľujem, vyskakujem a hrám sa. Áno ľudia, aj s vami sa hrám, keď vám verím, pretože my sa cítime s vami veľmi spriaznení. Ale do vašich zvislých sietí, do ktorých chytáte ryby za žiabre, sa zaplietame a topíme sa. Vážnite nás a ukazujete vo svojich betónových bazénoch. Upierate nám právo plávať voľne.

Hora - Ja, hora, k vám hovorím. Nemôžete ma nechať bez povšimnutia. Som s vami od samých počiatkov a ešte oveľa skôr. Poskytovala som vám za odmenu prístrešie a rozhľad široko - ďaleko. Teraz ma za odmenu hyzdíte. Kopete a koristíte drahokamy z kameňa, kov z mojich žíl. Strhate zo mňa šat lesov, oberáte ma o schopnosť zadržiavať vlahu a pomaly ju uvoľňovať. Vidíte tie rieky plné nánosov? Vidíte povodne? Keď ničíte mňa, ničíte seba, zobudte sa !

Burina - Toto je aj náš svet. A sme tu oveľa dlhšie ako vy. Milióny rokov vychovávame potomstvo, bohatstvom spôsobov a múdrosti. Naše dni sú však spočítané, kvôli tomu, čo robíte. Ponúkam vám schopnosť nás burín - našu tvrdošijnosť. Všade kde sme, rastieme ďalej. O toto sa chceme s vami podeliť.

Poľná kvetina - Ponúkam svoju vôňu a krásnu tvár, aby som vás privolala späť ku kráse života. Zastavte sa a všimnite si ma ja vás privedie späť k láske k životu. To je môj dar.

Dažďový prales - Som dažďový prales. Na vaše ľudské roky mám viac ako sto miliónov rokov. Keby som bol jedna z vašich budov, chránili by ste ma ako vzácnosť. Ale namiesto toho ma ničíte. Pustošíte ma kvôli papieru a hamburgerom. Ničíte ma tak ľahkomyselne, vytŕhate toľké stromy pre pár dosiek a zvyšok nechávate hniť. Ponúkam vám svoje schopnosti pri vytváraní rovnováhy a súladu.

Voda - Ó, ľudia, ako čistá voda som bola nositeľkou života a obživy. Pozrite, čo sa na mne nesie dnes, keď ste do mňa naliali svoje odpady a jedy. Som potupená a nechce sa mi ďalej tiecť, pretože som sa stala nositeľkou choroby a smrti. Ja tečiem a tečiem. Prekážky zdolávam svojou vytrvalosťou a prispôbivosťou. Vezmite si tieto dary do svojich životov a do svojej práce pre planétu.

3.2 Námety k sviatkom jari pre deti mladšieho školského veku

Odkrývanie pokladov (Kvetná nedeľa)

Pošleme za dvere tri deti. V miestnosti ukryjeme na rôzne miesta niekoľko „drahocenností“ (drahokamy, šperky, dukáty...) tak, aby boli z malej časti vidieť. Pozveme deti späť a zadáme im úlohu odkrývať poklady. Ostatné deti musia byť

ticho, prípadne pomáhajú hľadačom slovne „zima, teplo, horúco“. Vyhráva hľadač s najbohatším pokladom.

Zvony uleteli (Zelený štvrtok)

Ľudia sa v minulosti riadili vyzváňaním zvonov, ktoré oznamovali nielen čas, ale aj všetky dôležité udalosti a upozorňovali na nebezpečenstvo. Vedeli by sme sa aj my orientovať len podľa zvuku?

- deti prekonávajú prekážky poslepiacky, orientujú sa len podľa zvuku (rapkáč, potlesk)

Kto má zametať mravenisko? (Veľký piatok)

Deti stoja okolo hráča, ktorý drží zmeták rúčkou dole. Tento ho pustí súčasne s vyslovením mena toho, kto ho má zachytiť. Ak sa menovanému podarí zachytiť metlu, zapíše sa mu dobrý bod. Ak nie, vymení sa. Hrá sa do určitého počtu bodov.

Naháňanie Judáša (Biela sobota)

Apoštol Judáš sa stal zradcom, vydal svojho pána nepriateľom a tak musel pred apoštolmi utekať.

Deťom pripevníme na chrbát označenia (na lepiacom papieri) tak, aby nevideli čo majú na chrbte (môžu stáť v kruhu čelom dnu). Na jednom z lístkov bude napísané Judáš. Naháňačka spočíva v tom, že deti majú zistiť, kto je Judáš, ktorý sa však nechce nechať odhaliť. Keďže nikto nevie, kto je Judáš, každý sa snaží prečítať, čo má iný na chrbte a súčasne skryť svoje označenie. Dieťa, ktoré zistí, kto je Judáš, príde to pošepkať vedúcemu a prestáva hrať. Hrá sa dovtedy, kým poslední dvaja nezistia, kto z nich je Judáš.

Kto bude najrýchlejší doma? (Veľkonočná nedeľa)

Štafetové preteky družstiev s „košíkom jedál“ (ľubovoľná záťaž) môžeme obmeniť tak, že namiesto behu deti skáču znožmo, na jednej nohe, bežia dozadu, premiestňujú sa 4-nožky apod.

Kde je vajíčko? (Veľkonočný pondelok)

Pre deti môžeme podľa fantázie prispôbiť ľudové hry s vajíčkami ťukanie alebo váľanie (použijeme drevené, prípadne nahradíme loptičkami), alebo sa zahráme hru Kde je vajíčko?

Deti sedia v kruhu a podávajú si za chrbtom vajíčko-loptičku. V prostriedku stojí hráč a snaží sa uhádnuť, u koho sa práve loptička nachádza. Ak uhádne, deti sa vymenia.

3.2.1 Výzdoby veľkonočných kraslíc

Technika : VOSKOVANÉ VAJÍČKA

Materiál: / čisté vyfúknuté vajíčka, farby na vajíčka, detské farebné voskové farbičky, kovové misky na farebné vosky, obyčajný biely vosk , ale lepší je včelí vosk, špendlík s guľatou hlavičkou napichnutý v drevku , tepelný zdroj na roztápanie vosku (najlepšia je fotoleštička), špilky a detskú plastelínu

Postup :

1. Menšie kúsky vosku dáme do kovovej misky a roztopíme na ploche fotoleštičky.
2. Do každej misky pridáme inú farbu školských voskových pasteliek.
3. Vzniknú rôznofarebné voskové roztopené horúce farby.
4. Špendlíkovou hlavičkou nanášame horúci vosk na povrch kraslice do vzoru.

5. Každým jedným ťahom znovu a znovu naberať horúci vosk z misky.
6. Vzor vytvárame jemným dotykom, a tak vznikajú bodky.
7. A taktiež sa vzor vytvárame dotykom a stiahnutím vosku určitým smerom.
8. Striedaním farieb, vzniká pestrosť vzorov.

Technika : BATIKOVANÉ VAJÍČKA

Materiál: čisté vyfúknuté vajíčka, farby na vajíčka, nádoby na farby ,kovové misky na farebné vosky obyčajný biely vosk , ale lepší je včelí vosk , špendlík s guľatou hlavičkou napichnutý v drevku, tepelný zdroj na roztápanie vosku, špilky a detskú plastelínu

Postup :

1. Ak chceme mať biele miesta na kraslici, nanášame hneď na čistý povrch vzor. Prvý farebný nános farby je vždy zasadne najsvetlejší, obvykle žltý.
2. Kraslica musí dobre vyschnúť na špilke zaistená plastelínou, aby farba nevnikala dnu. Potom pokračujeme v tvorbe vzoru, ktorý bude opäť zatieraný čistým voskom.
3. Technológiu farbenia opakujeme, ale už sa ďalej farbíme v tmavšej farbe, napr. červenou. Vzor dokončíme na červenej ploche. Čistý vosk bude konzervovať červenú farbu.
4. Napokon kraslicu ponárame do najtmavšej farby, modrej alebo čiernej.
5. Záverečným zoškrabnutím voskových vzorov odhalíme postupovú farebnosť vzoru.

Technika : ZLATÉ VAJÍČKA - RELIÉFNE VZORY

Materiál: čisté vyfúknuté vajíčka, zlatú farbu, nádobku na zlatú farbu + kovová miska, vosk, špilky, detskú plastelínu, obyčajný biely vosk (sviečka), špendlík

s guľatou hlavičkou napichnutý v drevku, tepelný zdroj na roztápanie vosku (najlepšia je fotoleštička)

Postup :

1. Menšie kúsky vosku dáme do kovovej misky roztopiť na ploche fotoleštičky.
2. Špendlíkovou hlavičkou nanášame horúci vosk na povrch kraslice do vzoru.
3. Každý jeden ťah znovu naberalme horúci vosk z misky.
4. Vzor vytvárame jemným dotykom, a tak vznikajú bodky.
5. A taktiež sa vzor vytvárame dotykom a stiahnutím vosku určitým smerom.
6. Vyzdobené vajíčko nastokneme na špilku a zaistíme kúskami plastelíny na koncoch. Hotový vzor natierame zlatou farbou a necháme kraslicu vyschnúť zapichnutú v detskej plastelíne, kde sa farba suší cca 20 min.

Technika : ZLATÉ VAJÍČKA - PIKOVÉ VZORY

Materiál: čisté vyfúknuté vajíčka (najlepšie biele), zlatú farbu, nádobku na zlatú farbu, špilky, detskú plastelínu, narezaná samolepiaca tapeta do pikových tvarov rezák ako nástroj na manipuláciu s pikovými prvkami na kraslicu

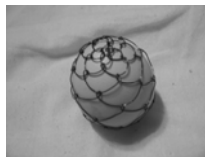
Postup:

1. Na sklo prilepíme a do pikových tvarov narežeme samolepiacu tapetu.
2. Nanášame tapetové prvky do hviezdíčiek a iných variabilných tvarov.
3. Hotové vzory nastokneme na špilku a zaistíme kúskami plastelíny na koncoch.

- Hotový vzor natierame zlatou farbou a necháme kraslicu vyschnúť zapichnutú v detskej plastelíne, kde sa farba suší cca 20 min.
- Po usušení vajíčko snímeme zo špilky a rovnako postupne snímeme aj všetky kúsky nalepenej tapety. Po chránených miestach pod tapetou ostane pekné čisto biele miesto.

Technika : DRÔTOVANÉ VAJÍČKA

Materiál : čisté vyfúknuté vajíčka (vhodné sú hnedé aj biele) 2m tenkého špeciálneho medeného drôtu (0,5 hrúbka), nožnice, kliešte s okrúhlym ukončením, alebo tvrdý tenký okrúhly predmet

Postup:

- Napríklad na tenkom štetci urobíme základnú slučku, jadro vzoru.
- 5 x sa zrolovaním konček zaistíme a prebytok drôtu sa odstrihne.
- Základnú slučku chápeme ako jadro kvietku – rozvíjajúceho sa vzoru.
- Pevne uchopíme upevnenie a prvý ťah je vpich do slučky odspodu.
- Druhý ťah je vtiahnuť vypichnutý koniec do novo vzniknutej slučky.
- Tretím ťahom je utiahnutie nového lupienka v požadovanej veľkosti.
- Do základného jadra prevlečieme drôt 5x a potom ideme na druhú radu.
- V druhej rade sa vždy odspodu tiež prevliekneme drôt do horného lupienka.
- Ak na rukách vytvoríme rozvinutý upletený vzorček o šírky priemeru cca 5cm, tak sa už potom priloží vzor na vajíčko a ťahovanie vzoru sa prispôbuje jeho tvaru.
- Postupne sa ku koncu opäť vzor zužuje až ho ukončíme háčikovým spôsobom.

Aplikovaná technika : TAPETOVÉ KRASLICE

Materiál : čisté vyfúknuté vajíčka (najlepšie biele), farebné samolepiace tapety, narezaná samolepiaca

tapeta do pikových tvarov, rezák ako nástroj na manipuláciu s pikovými prvkami na kraslicu

Postup :

- Na sklo prilepíme a do pikových tvarov narežeme samolepiace tapety.
- Nanášame tapetové prvky do hviezdíčiek a iných variabilných tvarov.
- Vzory vznikajú aj keď narežeme jemné prúžky alebo kocky.

Aplikovaná technika : FAREBNÁ KRUPICA

Materiál: Pripravíme si vyfúknutú, umytú a osušenú škrupinu, detskú krupicu, plastové misky pre každú farbu osobitne, farebné suché pastelky /umelecké kriedy/, hrubý šmirgľový papier alebo kuchynské strúhadlo, disperzné husté lepidlo, tenké štetce

Postup :

1. Nastrúhame si suché pastelky každú farbu zvlášť až jemný prášok.
2. Do každej misky si pripravíme vysypeme iný farebný prášok tj.1diel ku 2 dielom krupice a dobre zamiešame obsah, až nám vzniknú pekné farebné krupice.
3. Jednu misku necháme len s čistou bielou krupičkou.
4. Tenkým štetcom sa postupne lepidlom maľujeme jednotlivé vzory a hneď po nanesení lepidla položia do vybraného odtieňa farebnej krupice, ktorá sa okamžite prichytáva na detail vzoru.
5. Ďalšie farby postupne pridávame do vzoru obdobným spôsobom. Vždy natierame lepidlom iba tie časti vzoru, ktoré chceme mať v rovnakej farbe a opäť prikladáme do zvolenej farby. Postup opakujeme až do úplného vyplnenia plochy povrchu kraslice.

Alternatíva tejto techniky :

- Ak sú škrupinky vajíčka pekne biele, nemusí byť celé vajíčko pokryté farebnou krupicou a vzory na škrupine tiež pôsobia pekne efektne, plasticky.
- Namiesto krupice môžeme použiť aj mak, či iné materiály.

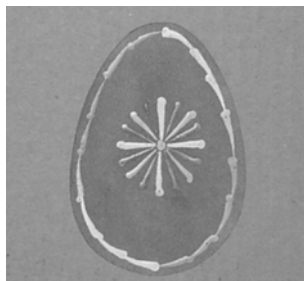
3.2.2 Veľkonočná výzdoba k sviatkom jari

Veľkonočný pozdrav „klasickou“ technikou

Materiál : Tvrdý biely papier, vodové (anilínové) farby, parafín zo sviečky (roztopiť v nádobke), špendlík upevnený v drevku

Postup :

1. Postupujeme obdobne, ako pri zdobení veľkonočných vajíčok. Z tvrdého bieleho papiera si vystrihneme tvar vajíčka.
2. Špendlíkovú hlavičku namočíme do roztopeného parafínu a nanesieme na papierové vajce časť vzoru (tú, ktorá má ostať biela).
3. Plochu vajíčka zafarbíme svetlejšou farbou (napr. žltou) a počkáme až papier zaschne.
4. Pokračujeme nanášaním parafínu v tvorbe vzoru (tentoraz nám pod „voskom“ ostane žltá časť vzoru).
5. Takto pokračujeme vždy tmavšou farbou až do dokončenia vzoru.
6. Upozornenie – na rozdiel od práce s normálnym vajíčkom sa nesnažíme na záver parafín z papiera odstrániť – pokazili by sme si výtvar.
7. Vyzdobené papierové vajíčko môžeme nalepiť na hrubší podkladový papier a vznikne nám netradičný veľkonočný pozdrav.

Kvietky z roličiek od toaletného papiera

Materiál : Pripravíme si 2 cm široké krúžky z roličiek od toaletného papiera, krepový papier rôznych farieb, zelený tvrdý papier, vlnitú lepenku rôznych farieb, lepidlo

Postup práce :

1. Na výrobu kvietkov s okrúhlymi okvetnými lístkami použijeme 5 krúžkov, ktoré najprv omotáme 2 cm širokým prúžkom krepového papiera.
2. Začiatok a koniec krepového prúžku prilepíme lepidlom.
3. Z vlnitej lepenky vystrihneme 2 krúžky a hotové kolieska a stopky nalepíme medzi ne.
4. Kvietky so špicatými lístkami tvorí 6 krúžkov, ktoré iba stlačíme do špičky.

Kohútik a kuriatka z korkových zátočiek

Materiál : korkové zátky, farebný papier, zvyšky farebných látok, lepidlo ,fixky, prípadne tempera, špilky, červený filc

Postup práce :

- Korkové zátky oblepíme farebným papierom, prípadne látkou.
- Dolepíme hrebienok, zobáčik a chvost z červeného filcu.
- Domaľujeme oči temperou alebo fixkou.
- Upevníme na špilku a máme pôvabnú jarnú dekoráciu.

Veľkonočná ozdoba: Kohútik a sliepočka

Materiál: modrotlač alebo iné bavnené plátno s drobným vzorom, červená plsť, disperzné lepidlo, kladivkový papier

Postup práce:

1. Na kladivkový papier nalepíme plátno.

2. Obkreslíme strih na rubovú stranu a po kontúre vystrihneme. Bočné strany zlepíme, na boky kužeľa nalepíme krídelká (len v prednej časti - 2/3 necháme voľné).
3. Chvost kohútika zlepíme do krúžku, sliepočky do slzičiek. Prelepujeme 1cm cez seba. Nalepíme na kužeľ v mieste prelepenia.
4. Z plsti vystrihneme hrebienky a zobáčiky, na hrane potrieme lepidlom a nalepíme. Na špicu môžeme navliecť niť na zavesenie.

Obmena: na výrobu môžeme použiť rôzny moderný materiál – farebný kartón, vlnitý papier, pierka, slamu...

Veľkonočné vajíčko

Materiál: vajíčko, farebný papier, nožničky, lep, výkres, plagátové farby, prípadne farebný spray

Postup:

1. Vajíčka si namaľujeme ľubovoľnou farbou a nalakujeme (nastriekame sprayom).
2. Z výkresu vystrihneme podľa návodu krídla, zobáčik, nožničky a hrebienok. Vymaľujeme ich a nalepíme na vajíčko.
3. Kohútikovi vyrobíme chvostík z prúžkov z farebného papiera, ktorý predtým zatočíme okolo ceruzky.

Kuriatko

Materiál: výkres, žltá vlna, lepidlo, farebné ceruzky, nožnice

Postup:

1. Vystrihujeme kuriatko podľa predlohy a v strede cez vystrihnutý otvor prevlečieme vlnu a vytvoríme krídelká.
2. Kuriatka spolu zlepíme, očka a zobáčik vyfarbíme. Môžeme použiť aj farebný žltý papier.

3.3 Námety prác k sviatkom Vianoc pre deti mladšieho školského veku

Vianočná ozdoba z juty

Materiál: juta, zlatý sprej, cestoviny rôznych tvarov, lepidlo, nožnice, zlatý špagátik, ihla

Postup:

1. Rôzne druhy cestovín posriekame zlatým sprejom.
2. Z juty vystrihneme štvorec.
3. Cestoviny namočíme do lepidla a nalepíme na jutu 1 cm od okraja z každej strany
4. Na každom okraji vytiahneme 4 nitky – dostaneme strapce.
5. Ihlou prevlečieme zlatý špagátik, na konci zviažeme, aby sme dostali slučku na zavesenie.

Svietnik zo škrupinky

Materiál: 2 orechové škrupinky, plastelína, tortová sviečka, stužka, ozdôbky (ihličie, slamienka, zvonček...)

Postup:

1. Do jednej orechovej škrupinky vtlačíme plastelínu, ktorou spojíme obe škrupinky chrbtom k sebe
2. Do plastelíny vtlačíme sviečku, ihličie, slamienku....
3. Plastelínový spoj medzi škrupinkami prekryjeme stužkou

Kvet ako ozdoba

Materiál: vlnitá lepenka, nožnice, lepidlo, flitre alebo alobal, stužka, ihla

Postup:

1. Z vlnitej lepenky vystrihneme 7 rovnako dlhých pášikov.
2. Tie stočíme do zvitkov a koniec pášikov natrieme lepidlom a zlepíme.
3. Dokončené zvitky zlepíme dokopy tak, aby sme dostali kruh (koliesko).
4. Z vlnitej lepenky vystrihneme ešte 6 lupienkov.
5. Lupienky lepíme od stredného zvitka, až vytvoríme rozkvitnutý kvet.
6. Z alobalu vyformujeme malé guľičky, alebo už hotové flitre nalepíme na ozdobu.
7. Ihlou cez lupienok prevlečíme tenkú stužku a na konci ju zviažeme tak, aby sme dostali slučku na zavesenie.

Svietnik

Materiál: vrecovina, drevený špajlík s klinčekom, odpadový papier, sviečka, špagát, stužka, ozdôbky (ihličie, šiška, zvonček...)

Postup:

1. Okolo špajlíka obviníme pokrčený papier.
2. Nastokneme sviečku a obalíme štvorcom vrecoviny a pevne previažeme.
3. Okolo previazanej časti podľa ľubovôle ozdobíme stužkou, vetvičkou, zvončekom, šiškou.

Zvonček

Materiál: kelímok z jogurtu, lepidlo, zbytky ozdobného papiera, ozdobná stužka - zlatá, strieborná, drôťik, guľička s dierkou, nožnice

Postup:

1. Umytý kelímok potrieme po celom obvode tuhým lepidlom.
2. Po celom obvode nalepujeme nastrihané rôzne kúsky o veľkosti ozdobného papiera.

- Po okrajoch nalepujeme ozdobné stužky.
- Na spodku kelímka navŕtame dierku a prevlečieme ozdobnú stužku s pripevneným drôtikom s guľičkou. Previažeme a zavesíme.

Vianočný kahanec

Materiál: sklenené pohárik, samolepiaca fólia, nožnice, papier, ceruzka, kontúrna farba na sklo, farba v spreji, sviečka, ozdobná stuha

Postup:

- Na papier nakreslíme šablónu a vystrihneme. Trikrát ju prekreslíme na samolepiacu fóliu a všetko opäť vystrihneme
- Všetky tri šablóny prilepíme na pohárik.
- Pohárik rovnomerne postriekame farbou v spreji a počkáme kým zaschne.
- Z pohárika opatrne odstránime samolepiacu fóliu.
- Takto získaný vzor ozdobíme kontúrnou farbou na sklo tak, že nakreslíme obrubu, vlnovky a bodky.
- Keď farba zaschne, uviažeme okolo kraja pohárika zlatú stuhu a urobíme mašličku. Do pohárika vložíme sviečku.

Vianočný obrázok

Materiál: kartón (tvrdý papier), vianočný papierový obrúsok, lepidlo, vlnkový farebný papier, drôtik, nožnice

Postup:

- Z kartónu si vystrihneme štvorec veľkosti papierového obrúska.
- Vianočný papierový obrúsok rozložíme a postriháme na 4 rovnaké časti.
- Kartón potrieme lepidlom a jednu časť papierového obrúska prilepíme.

4. Z vlnkového farebného papiera si vystrihneme 2,5cm široké pásiky a prilepíme na okraj kartónu ako rámik.
5. Na zadnú stranu lepiacou páskou prilepíme kúsok ohnutého drôtu.

Snehové vločky

Materiál: špajle, vlna – modrá, ružová, biela

Postup:

1. Narežeme si 3 špajle po 8 cm (na vianočný stromček) alebo 4 po 15cm (na výzdobu triedy).
2. Špajle uložíme do hviezdičky a vlnou, ktorou budeme vločky robiť, ich uviazeme uprostred.
3. Okolo prvej špajle raz obtočíme vlnu a pokračujeme k druhej. Obtočíme ju a ideme k ďalšej.
4. Pokračujeme v obtáčaní špajlí ako pavučina. Farby vlny môžeme striedať, ale najkrajšie sú biele.
5. Na záver uviazeme vlnu o špajlu a necháme určitú dĺžku na zavesenie.

Vianočný anjel

Materiál: tvrdý papier, vata, nožnice, lepidlo, biela vlna na pletenie a biela silonka, spínací strojček

Postup:

1. Z kúska silonky a vaty vytvarujeme hlavu anjela a zviažeme do veľkosti pingpongovej loptičky, aby nám kúsok silonky prevísal.
2. Nastriháme vlnu na 10cm kúsky na vlasy, ktorú v strede zviažeme a prišijeme pomocou ihly a nite na vrch hlavy.
3. Z výkresu vystrihneme telo anjela kužeľovitého tvaru a boky zopneme tak,

aby nám ostal na vrchu malý otvor.

4. Na otvor v kuželi nasadíme hlavu anjela a prevlečieme prevísajúcu časť silonky.
5. Vystrihneme ruky a krídla anjela v tvare kužela.
6. Krídla prilepíme na zadnú časť tela a ruky na spodnú časť , aby smerovali od seba.
7. Na záver nakreslíme oči a ústa.

Vianočný pozdrav

Materiál: výkres, farebný papier, lepidlo, pozlátka, zlatá stuha, ozdobné nálepky
–hviezdičky

Postup:

1. Z výkresu vystrihneme obdĺžnik s rozmermi 15x21 cm a preložíme ho na polovicu.
2. Obkreslíme si pomocou makiet zvonček na žltý, alebo zlatý papier, listy na zelený a vianočnú ružu na červený farebný papier.
3. Postupne prilepíme vystrihnuté časti na pozdrav.
4. Do prostriedku vianočnej ruže nastriháme zlaté pozlátka a prilepíme.
5. Pozdrav prizdobíme nálepkami – hviezdičkami, podľa vlastného vkusu.
6. V hornom pravom rohu pozdravu urobíme dve dierky dierkovačom.
a prevlečieme zlatú stuhu, ktorú uviazeme na mašličku.

Farebné stromčeky

Materiál: baliaci papier, veľký a malý tanier, šálku, nožnice, lepidlo, ceruzku,
bavlnku, ihlu

Postup:

1. Na baliaci papier obkreslíme a vystrihneme obvod tanierov a šálky.
2. Kruhy rozdelíme na štvrtky a jednu z nich odstrihneme.

3. Stočíme a okolo spodného okraja urobíme pásikavé zástrihy.
4. Pásiky obtočíme okolo ceruzky, aby sa jemne ohli.
5. Ihlu z bavlnou prevlečíme cez vrch najväčšieho kužela až po uzol, kúsok nad ním spravíme ďalší uzol a rovnako navlečíme aj stredný a malý kužel.
6. Na dne protiahlej strany bavlnky navrchu stromčeka pritlačíme nálepky v tvare hviezdy a obe zlepíme.
7. Na záver papier ozdobíme.

Darčekové krabičky

Materiál: nožnice, disperzné lepidlo, pravítko, ceruzka, farebný papier, prírodný rolovací kartón, okrúhle krabičky od syrov

Postup:

1. Z prírodného rolovacieho kartónu vystrihneme podľa krabičky 3 kruhy.
2. 1 x menší kruh – dno \varnothing 10,8 cm.
3. 2 x dva väčšie kruhy \varnothing 11,5 cm.
4. Na dno prilepíme pás dlhý 36,5 cm a široký 6, alebo 9 cm.
5. Na veko prilepíme pás dlhý 38,5 a široký 2 alebo 3 cm.
6. Krabičku ozdobíme vystrihnutými kúskami, alebo nalepujeme naaranžované sušené kvety.
7. Čajové krabičky oblepujeme prírodným rolovacím kartónom.

Adventný kalendár

Materiál: šablóny, biely, červený, čierny, oranžový, zelený, modrý, vzorovaný papier, nožnice, lepidlo, dierkovacie kliešte, čierna fixa

Postup:

1. Podľa šablóny si nakreslíme jednotlivé diely na príslušný papier.
2. Čiarkované línie prehneme pomocou nožníc, zlepíme telo snehuliaka (tučniaka).
3. Dolepíme šál, hlavu, klobúk (čiapku), nos, tučniakovi krídla a nohy, dokreslíme oči.
4. Ak urobíme 24 snehuliakov(tučniakov), očísľujeme ich na čiapke alebo hviezde.
5. Spojíme ich za predierkované ruky alebo krídla, vložíme do snehuliakov (tučniakov) sladkosti a máme netradičný adventný kalendár.

Záver

„Cieľom politiky v oblasti voľného času je vytvárať a zlepšovať legislatívne, ekonomické a personálne podmienky na hodnotné využívanie voľného času detí a mládeže, zabezpečiť rovnakú dostupnosť kultúrnych a výchovných zariadení, klubov, športových objektov a areálov zdravia pre deti z miest a dedín. Legislatívne umožniť školám, školským a mimoškolským zariadeniam i mimovládny organizáciám, aby prostriedky získané z prenájmov priestorov a budov mohli vo väčšej miere využiť na organizovanie voľného času detí a mládeže.“

Cieľom publikácie bolo ponúknuť námety pre činnosť pedagógov voľného času, ktoré by im pomohli „siahnúť“ pri príprave do osvedčených aktivít pri každodennej práci. Preštudovanie ponúkanej publikácie možno doplní celkový prehľad čitateľa o danej problematike, vyplní prázdne alebo nejasné miesta, podnieti čitateľa k štúdiu ďalšej literatúry alebo publikovaniu svojich skúseností.

V tejto časti sa chcem poďakovať za cenné prínosy vychovávateľkám Školských klubov detí v meste Košice D.Piaterovej, T. Zagorovej, E. Milkovičovej, A. Zavackej, J. Forgáčovej, p. Čeranovej, L.Demčákovej, vychovávateľkám ŠKD pri ZŠ Kežmarská 30, Podjavorinská a Belehradská, Mgr. Tatjane Volkovej a pracovníkom Centra voľného času Mikádo v Košiciach.

autorka

Literatúra

1. BEDNAŘÍK, A. a kol.: Životné zručnosti a ako ich rozvíjať *Príručka pre pracovníkov s deťmi a mladými ľuďmi*, Bratislava: Nadácia pre deti Slovenska 2004. ISBN:80-969209-5-2
2. FINGER, C. – GAYLER, B.: Animation im Urlaub. Studie für Planer und Praktiker. 2. Auflage. Starnberg: Studienkreis für Tourismus,1990.
3. HOFBAUER, B.: Děti, mládež, volný čas. Praha: Portál, 2004.
4. JUVENTA: Správa o stave realizácie štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži SR v rokoch 1990 až 2000 - 2 časť /online/. cit. 2005-03-04.
5. KRATOCHVÍLOVÁ, E.: Voľný čas a pedagogika voľného času. *Vychovávateľ*, 47, Bratislava 2002, č.5, s.2-4.
6. KRIŽANOVÁ, D. : Teória a metodika animačných činností., Bratislava: SPN, 2005.
7. NEUMAN, J.- ĐOUBALÍK, P.: Dobrodružné hry a cvičení v přírodě. Praha: Portál, 1998.
8. OPACHOWSKI, H.W. Methoden der Animation – Praxisbeispiele. Bad Heilbrunn/Obb.: Klinkhardt, 1981.
9. PÁVKOVÁ, J. et.al: Pedagogika volného času. Praha: Portál , 1999. ISBN: 80-7178-569-5.
10. PIKE, G. – SELBY, D.: Globální výchova. Praha: Grada, 1994. ISBN: 80-85623-98-6
11. Turek, I.: Inovácie v didaktike. Bratislava: MPC, 2005.
12. VÁŽANSKÝ , M. – SMÉKAL,V.: Základy pedagogiky volného času. Brno: Paido, 1995.
13. VINCEJOVÁ, E.: Tvorivosť v práci vychovávateľa ŠKD. - 1. – Prešov 2006 : Metodicko-pedagogické centrum ISBN 80-8045-413-2 (brož.)

14. ZELINA, M.: Ako sa stať tvorivým. Metódy a formy tvorivého riešenia problémov.
Šamorín: FONTANA Kiadó, 1997.

Názov : Ako vo voľnom čase? 1. časť
(Námety pre pedagógov na aktivizáciu detí
vo voľnom čase)

Autor : PaedDr. Eva Vincejová

Recenzent : PhDr. Eva Ondříková

Jazyková úprava : PaedDr. Emília Lapčáková

Vydavateľ : Metodicko-pedagogické centrum Bratislava,
alokované pracovisko Prešov

Za vydanie zodpovedá : PaedDr. Ivan Pavlov, PhD., riaditeľ MPC AP Prešov

Tlač : Rokus s.r.o., Sabinovská 55, Prešov

Náklad : 300 ks

Rok vydania : 2008

ISBN 978-80-8045-521-7

Nepredajné!

Určené pre vzdelávacie potreby pedagogických
zamestnancov škôl a školských zariadení SR.